

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISK DAGBLADET

Laupäeval, 12. juulil 1975
Nr. 52 (4042)

17. aastakäik

Senaatori avalik väljaastumine balti rahvaste kaitseks

WASHINGTON (VES) – Senaator Robert Taft junior, republikaan Ohio osariigist, levitas United Press International (UPI) teadeteagentuuri kaudu alljärgnevat seisukohavõttu Euroopa julgeoleku konverentsi lõppfaasi eel, milles ta selgelt astub välja Eesti, Läti ja Leedu iseseisvuse eest. Muide on USA kongressil 113 rahvaesindajat ühinenud resolutsiooniga, milles nõutakse, et USA ei muudaks oma hoiakut Balti riikide iseseisvuse küsimuses.

UPI-telegrammis, mille ära tõid paljud USA ajalehed, üteldakse:

Iga sammu vastu USA poolt N. Vene nõudmistest tunnistamiseks Balti riikide kohta on senaator Robert Taft, Jr., Ohio republikaan.

Senaator Taft ütles, et on olemas märke selle kohta, et

N. Liit katsub saavutada Balti riikide annekteerimise tunnustamist Euroopa julgeolekukonverentsi kokkutulekul Helsingis käesoleval suvel.

Ta ütles ka, et samuti on märke selle kohta, et USA kaalub sellise tunnustuse andmist detente huvides.

"Kõik maailma vabadus-

tarnastavad rahvad mõistavad hukka Balti riikide ebaõiglast vallutamist N. Liidu poolt," ütles senaator Taft.

"Nõukogude okupatsioon on nende tugevalt rahvuslike ja tungivalt oma vabadust säilitada soovivate rahvaste õiguste ning vabaduste rikkumiseks."

Järg lk. 7

Pool miljonit spiooni

Washingtonist teatatakse, et Nelson Rockefelleri komisjoni uurimised on selgitanud, et N. Liidul on läänes pool miljonit väljaõpetatud spiooni.

Moskva esmaseks eesmärgiks on USA, kus spioonide arvu on viimastel aastatel kolmekordistatud. Praegu töötab USA-s vähemalt 2 000 vene spiooni, kelle tegevusel hoitakse silm peal.

970 nõuab pääsu Saksasse

Eestist soovib 970 Saksa rahvusest isikut pääseda Lääne-Saksamaale, kirjutab läänes ilmuv vene ajaleht Possev.

Nimekirja esitati Moskvases vene valitsusele juba detsembris 1973. Sama ajalehe teatel on Lätiist emigreeruda soovivaid sakslasi 860. Sakslasi on N. Liidus praegu kokku 1,8 miljonit.

Lääne-Rootsi suvepäev

Jüri Adila kõnelemas Lääne-Rootsi suvepäeval Ramnaslätteni paviiljonis (Foto A. Aas).

BORÅS (EPL) – Kolmekümneksimene Lääne-Rootsi eestlaste suvepäev toimus traditsioonilises korras Boråsi Eesti Seltsi korraldusel Ramnaslätteni looduses. Ilmataat oli andnud päikesepaistelist ilma ja pidulisi oli saanud lähedalt ja kaugel. Pidukõnelejaks sel aastal oli Jüri Adila Göteborgist, kes

käsitles poliitilisi konstellatsioone, avaldades m.h. imetust, et läänes on nii suur arv riigimehi, kes ikka veel usuvad, et kommunistlike riikidega saab lepinguid sõlmida. Nad ei ole minevikust midagi õppinud ja tunnevad tõe alles siis, kui see on valus omal nahal.

Boråsi Eesti Seltsi esimees

August Jakobson ütles tervituse külastajatele, tuletades meelde, et 31 suvepäeva-aasta jooksul on tulnud kokku just Ramnaslättenis. Aeg, mille jooksul on peale kasvanud uus põlvkond, kes eestlastena kannab edasi meie traditsioone.

Kõneleja tuletas meelde, et vanad eestlased kognesid

suviharja ajal taara-tammikutesse. See päev on seotud ka Vabadussõja kuulsusriika Võnnu lahingu võitmisega just 24. juunil, millest võrsus eestlaste suur rahvuslik Vöidupäev.

Vaimuliku talituse pidas õpetaja Oskar Kodres. Seejärel sai suvepäeva pidulikult kõnaks sõna Jüri Adila.

I. Martinson aatomfüüsika professoriks

Rootsi valitsus nimetas Lundi ülikooli korraliseks aatomfüüsika professoriks teaduskonna ettepanekul Stockholmi ülikooli dotsendiks Indrek Martinsoni.

Professor Indrek Martinson on sündinud a. 1937 Tartus, kust ta 7-aastasena koos vanematega põgenes Rootsi, kus on toimunud ta hariduskäik. Kaitses a. 1971 Stockholmi ülikoolis väitekirja ja nimetati dotsendiks. Indrek Martinson on olnud aastatel 1965–1968 ülikoolilektoriks. Stockholmi Tehnikaülikoolis, teaduslikus uurijaks USA-s Arizona ülikoolis Tucsonis 1968–1969 ja 1970-ndast aastast peale töötas ta uurimisassistentina Statens Naturvetenskapliga Forskningsråd (riigi loodus-

Prof. Indrek Martinson

teaduslik uurimisnõukogu) juures.

2099 valis Kanadas

TORONTO (ME) – Eestlaste Kesknõukogu Kanadas 9. koosseisu valimistel, mis lõpesid möödunud nädalal, võitis osa Valimiste Peakomitee poolt tehtud kokkuvõtte järgi kokku 2099 hääletajat.

Kehtivaks tunnistati 2062 häält, kuna 37 hääletussedelit ei vastanud Valimiskorra nõudele ja jäeti arvestamata.

Valimistest osavõtt oli tagasihoidlikum kui eelmistel valimistel 1972. Siis anti ära 2722 häält. Osavõtt oli madalam kõikides piirkondades. Piirkondade järgi anti lõppenud valimistel hääli: Suur-Torontos 1324, Ontarios 560, idaproviintsides 140 ja lääneproviintsides, kust ei olnud ühtegi kandidaati, 38.

USA ajaleht: Surve tugevneb kogu N. Liidus, ka Baltikumis

NEW YORK (VES) – Samal ajal kui Moskvases püütakse saada detentet Ühendriikidega, käib selge hoogne liberalismi hävitamine, kirjutab "The Chr. Sc. Monitori" korrespondent P. Wohl. Tunes näiteid N. Vene uutest võtetest teistimõtlejate mahasurumiseks, märgib autor ka okupeeritud Eestit, öeldes, et sealne "Eesti Demokraatlik Liikumine" on kannatanud uute arreteerimiste läbi.

Aprillis teostati KGB poolt puistamine Londonis asuva inimõiguste organisatsiooni Moskva filiaalis, kus arreteeriti kaks isikut. Varem seda osakonda pole kunagi tülitanud.

Leedus on hakatud taga kiusama vanemaid, kellede lapsed käivad leiris. Sellest jutustab ka viimane pöran-daalune "Leedu Katoliiklik Kroonika".

Moskva Uspenski katedraal

on suletud jumalateenistusteks. Viimude seletusel olevat seda tehtud restauratsioonide läbiviimiseks. Kirikutegelased on avaldanud proteste, mille eest nad on kutsunud

Järg lk. 2

EPL

Laupäeval, 12. juulil 1975

Korea ümber

Ühendriigid ja Lõuna-Korea esimesed Liitunud Rahvaste Julgeolekukogu esimese juuni lõpul ettepanekuga, et maailmaorganisatsioonid ühinevad Lõuna-Koreas olevate väekoondiste üle lõpeks 1. jaanuarist 1976 alates. Teatavasti on seejuures tegemist pärandiga Korea sõjast 1950–1953, kui kommunistlik Põhja-Korea üritas Lõuna-Korea vägivaldselt anastamist, kasutades N. Liidult saadud relvastust ja sõjamoona. Liitunud Rahvaste täiskogu reageeris sellele otsusega võtta kommunistliku kalaleitungi tõrjumine oma hoolde alla, kusjuures liitlaste vahel ülemjuhatus üsaldati ameerika kindrali MacArthuri kätte. Lõuna-Korea vastastikult varsti sinna sissetunginud väenastel ning tema tagajärjel tungisid UNO väed omakorda kaugele Põhja-Koreasse, mispeale Puna-Hiina järsku oma vägedega Põhja-Koreale appi rühtas. Sõda lõpetas kompromissiga 1953 nõnda, et Korea jäi endiselt poolitatult demarkatsioonijoonega piki 38. laiuskraadi.

Viimastel aastatel on sõjajast pärit UNO vägede küsimus mitmel puhul maailmaorganisatsioonide täiskogus arutamiseks tulnud, kuid Ühendriikidel on ikka korda läinud leida küllalt enamusel status quo säilitamiseks. Tänavu on pilt siiski hakanud muutuma, nähtavasti tingituna olukorra kujunemisest Indo-Hiinas. Tagasihõlki Ühendriikidele seal on Põhja-Korea presidendile Kim Il Sungile andnud tõukejõudu mõlemisel Korea "ühendamisele". Kõlastades aprilli keskpaigas Pekingist üles ta avalikult, et kui Lõuna-Koreas peaks tekkima rahvaliidumise, siis ei jää Põhja-Korea ainult pealtvaatajaks. Vähepeal on Kim Il Sung reisinud ringi paljudes arengumaades ilmse sihiga korjata hääli Liitunud Rahvaste täiskogu sügiseise istungijärgu kokkuleheks, kus ta nõud näib lootvat sellele, et UNO kaksikmünd viis aastat pärast Korea sõda võtab lõpuks oma kaitsva kää Lõuna-Korealt.

USA ja Lõuna-Korea äsjane ettepanek UNO Julgeolekukogule liitunud rahvaste kohuste lõpetamiseks Koreas tulevasel aastavaheajal tähendab võimalust saada küsimusest üle ilma hääletamisega täiskogus. Siisulise ei muutu aga olukorras midagi, kui Li-

tunud Rahvaste Organisatsiooni liip Lõuna-Koreas langeb. Ameerika väed jäävad bilateraalse lepingu kohaselt sinna püsima ja neid on pealegi juba hakatud tugevdam. Nüüd pärast USA tagasiõmbumist ka Laosest ja Taist on Lõuna-Korea ameerika viimaseks tugikohaks Aasia mandril ning USA on avalikult kinnitanud, et seda ei anta kergesti. USA sõjaminister Schlesinger on teatavaks teinud, et uue Korea sõja puhkemisel ei korrata enam viga Vietnamist, kus vastast kohati ainult rindel. Selle asemel lükkakse kiresti ja rängalt Põhja-Korea sõdamikku pihta, hävitades tema sõjalise potentsiaali. Schlesinger mõõnis esmakordselt, et looki teostatavuse korral tuumrelvade, mis on olemas kohepeal ameerika baasides.

Ühendriikide president Ford on juba kinnitanud, et USA poliitika on Lõuna-Koreale kaitsesekuslik. Sama esmajärguline tähtsus nagu Lääne-Euroopal. Uue konflikti korral Koreas on ka Jaapan valmis asuma USA kõrval. Jaapani välisminister Kiichi Miyazawa seletas seoses Lõuna-Vietnami langemisega, et Jaapan usub nagu USA, et igale rahvale on õnnestuseks sattuda kommunistliku võimu alla ja seepärast tahab Jaapan käia koos USA-ga. Teisel seletas jaapani parlamendi valitud valitsusliige Ichiro Yoshikuni, et jaapani ameerika ühised sõjaväelised operatsioonid kehtiva lepingu kohaselt ei piirdu Jaapani enese territooriumiga, niisugusel korral, kui Jaapani julgeolek on tõsiselt ohustatud.

Lõuna-Korea valitseja president Park omalt poolt on püüdnud saada kindlustust, et USA ei loovutaks maad niisama nagu liitlastega Saigonis ja Phnom Penhis. Ta on saanudki solidaarsuse tõotusi mitte ainult Ühendriikidelt, vaid ka Jaapanilt. Lisaks sellele on aga Park pidanud vajalikuks alustada uurimistööd oma tuumrelvade valmistamiseks. Selleks vajaliku materjali saadakse Kanadast raketistatud uraani näol. Lõuna-Korea kava on seda tähelepanuväärsem, et alles hiljuti ratifitseeris Lõuna-Korea rahvusvahelise lepingu, mis keelustab tuumrelvade valmistamist ja nende levikut.

Nõnda on kujunenud olukord, kus spekulatsioonid Korea ümber on saanud uut hoogu kaksikmünd viis aastat pärast esimese kommunistliku agressiooni puhkemist, mis aga nurjus ligemale kolm aastat kestnud sõjas.

A. K.

Puhas töö

WASHINGTON (VES) — Nagu selgub, on kambodžalastest punasõjlastel nende valitsemise poolt kaaperdatud laevast "Mayaguez" ajal, mil see oli nende valve all, varustanud kõik, mis oli võimalik.

Laeva seifist varustati sularahas 5000 dollarit. Meeskonna liikmetele kella, fotoaparaadid ja raha leidmisel samuti teie vargustest punasõjlastele taskute. Ühel meeskonnaliikmest röövlit isegi laulustormis.

Uusi seadusi ja määrusi

1. juulil jõustus rida uusi seadusi ja määrusi vastavate riigipäeva-otsuste alusel. Mitmed uutest korraldustest pundutavad lääni- ja kommuniimavalitsuste sisetist tööd, mitmed omavad aga reformidena kogu ühiskonda. Uusi korraldusi jõustus ka ühenduses riigi eelarveaastaga, mis algas 1. juulil.

Juunikuul jooksl on korduvasti televisioonis ja ajakirjanduses valgustatud mitmeid uusi seadusalaiste reforme. Ka Eesti Päevaleht on kuulutatud näol neid uendusi ja täiendusi oma lugejaskonnale tutvustanud.

Riiklikud asutused on valmistanud rea trükkise, brošüüre, milled tutvustavad väga tõhusalt uusi seadusi ja määrusi. Neid on võimalik saada kommuniimikontoreist, vastavalt ametasutustest, politseijaoskondadest, osaliselt isegi raamatukogudest.

Nii on näiteks tutvustatud uut loodusekaitse seadust, kogu Rootsi ulatuses kehtestatud energiasästusprogrammi, uut seadusandlik valitsustasude alal haiguskindluste raamides jne. Vähem on informeeritud muudest vastusest seadusandlustest, mis omavad aga samuti suurt ühiskondlikku tähtsust.

Rootsi valimisuseadust on kauaoodatud määrusega täiendatud. Tegemist on peatükiga, mis käsitleb hääletamist posti teel. Alates s.a. 1. juulist on võimalik valimistel hääletada ka nn. ambuleeriva postimeetrikuna (lantrevbäre) kaudu, mis soodustab isoleeritud piirkondades elunevate osavõttu valimistest.

Täiendatud on sekreetseuse seadust. Selle seaduse alla kuuluvad nüüdsest ka kõik liiklusseaduse pädevusse kuuluvad eksimused, mis teatavasti noteeritakse sõidulubade registreis. Seega on tahetud isikuvabadust kaitseda samadel alustel kehtiva "daseadusega". Sõidulubade registreist ei väljastata andmeid eraisikule, küll aga — eriti mõjuvõim põhjustel — ametasutustele.

Mererandade reostamine õliga on kaua olnud muret tekitav. Nüüd jõustus määrus, mis peaks rannakruntide omanikke rõõmustama. Iga laeva omanik on nüüd majanduslikult vastutav kahjude puhul, mis tema laeval tekivad. See kehtib ka jäätmede kohta, millega merre lastmiseks kahjustatakse rannaloodust. Määrus kehtib nii rootsi kui ka võbraste laevade kohta. Rootsi rannavetes liikuvad tank- või muud laevad, millega paadid sõidavad rohkem kui 2000 tooni õli, peavad olema kindlustatud sellise vastutussumma, mis katab kõik võimalikud majanduslikud kahjud.

Mõeldud kuuvahetusel täiendati ka 1916. a. seadust kinnisvara omandamisest alal Rootsi pinnal. Juba aastaid on Rootsis ostenud suvemajade ja kruntide välismaal elunevate isikute poolt. Taanlased ja sakslased on isearnis suurt huvi tundnud suvituskohtade vastu Rootsis. Mitmed välismaa ettevõtteid on ostmud suuri maa-alasid ja neid siis jälle nii välismaalastele kui rootslastele kalite hindades edasi müüdnud. See on ebaloomulik mõjutanud suvemajade ja kruntide hindu teatud piirkondades. Uus määrus keelab nüüd välismaalaste suvemajade ja kruntide ostmu populaarseis piirkondades, kus on eriti karta ebaloomuliku hinnatõusu selliste äritegemistööde.

Sisserannameti kaudu on olnud seni võimalik taotleda toetust mõne sisserannameti informeeriva projekti läbiviimiseks, nende organiseerimiseks või abistamiseks. Alates 1. juulist on aga võimalik taotleda ka sisserannameti organisatsioonidele tegevustetust, millega kaht näil. organisatsioonid ühri- või administratiivseid kulusid. Taotlusteks toetusteks on kätsolev eelarveaastal määratud 1,6 miljoni krooni. Seoses sellega on ka projektiotevete eeskirja leevendatud. Sisserannameti organisatsioonide kõrval võivad ka usutised ja mitmesugused muud rootsi organisatsioonid sellist toetust taotleda. eelkõige informatiivsete projektide teostamiseks. Võimalik on ka võrkeeliseks ilmuval ajakirjale ja tihedamini ilmuval ajalehesel oma tegev-

seks toetust saada. Projektioteveteks ja Rootsis ilmuvate võrkeelsete ajakirjade toetamiseks on ette nähtud 2,2 miljoni krooni.

1. juulist sai ka sisserannameti rahasis selleks, et sisserandajale võimaldada senisest paremat informatsiooni Rootsi oludest. Sisserannameti juure moodustatakse selleks eriline informatsiooni osakond umbes 25 teenistujaga.

Eelmisel aasta lõpuleviidud sisserandajate uurimus on tulemusi annud ka muudel aladel. Uurimuse rõhutatud vajadust sisserandajate jaoks moodustada abistamisosakond, kus neil on võimalik abi saada keeruliste blankettide täitmiseks ja muudel juhtumel, kui sisserannameti oma rootsi keelega ei saa ametlikult asjaajamisel toime.

Riigivalitsuse poolt valmistatakse ette vastavad nõuandvat kogu, invandarradid, sisserandajate jaoks. Sellise kuluksid sisserannameti, keeleliste minoriteetide, ametasutuste ja omavalitsuste esindajad. Invandarradid oleks nõuandvaks instantiks igasuguste küsimustes, nagu tööturu probleemid, kooliküsimused, elamis-tingimused, korteriküsimused jne. Nõuandva kogu koosseisu määrab riigipäev.

Rootsi raamatukogud said kuuvahetusel rohkem raha raamatute ostmiseks sisserannameti keeltes. Nii on senisest suuremaid võimalusi tellida raamatukogudele ka eestikeelseid raamatuid.

1. juulil jõustus rida uusi tulumaksutehnilisi ja riikliku laenuandmise määrusi. Nende kohta annab üksikasjalikum informatsioon kohalik tulumaksuamet. Riiklikku laenuandmist oma kodu ehitamiseks on mõneti soodustatud. Riiklikku laenu villade ja väikemajade ehitamiseks on suurendatud 25% ni üldise laenuandmise summast. Villahetajale tähendab see, et tal on võimalik laenu teha 66% ulatuses kogu ehituskulust. Omakapitali tuuruse nõuet on vähendatud poole võrra, kui võrrelda varasemate määrustega.

Oma maja tulemaksutamist on seoses uue eelarveaastaga pehmendatud. N. n. "villaavdrag" on tõstetud 1000 kroonile. Soodsamaks on muutunud ka maja tulemaksutamise piirid ja klassid.

Piima, või, juustu, sealiha ja loomaliha hinnad olekid 1. juulist tublisti tõusnud, kui poleks antud põllumajandusele riikliku subventsiooni 490 milj. krooni. Nüüd ei tõuse hinnad nii suurel määral, nagu seda kardeti. Ilma subventsioonita oleks näit, piima liitri hind tõusnud 12 kr. võrra.

Looduskaitses seadus ei luba 1. juulist ilma läänivalitsuse erilise loata maamoonikel müüa oma krunnilt mulda, turvast ega moreeni.

Need, kes kleeibivad linnas avalikult loosungid, reklaame või teateid, on kohustatud need ka maha võtma pärast nelja nädalat. Kui seda ei tehta, korraldab kommuniim koristamise, kuid saadab "soolase" arve organisatsioonile või isikule, kes on loosungid või teateest vastutav.

Kommuniimidel tuleb organiseerida perioodilisi paberikorjandusi, et võimalikult säästa igasugust kasutatud paberit ja seda siis uuesti produktiooni lasta. Ajalehtede ja muu paberijäätmete kokukorjamine teostatakse kommuniimse äraarvaga.

Mürgiste ja ohtlike jäätmete alal on samuti uusi määrusi jõustunud. Selliste jäätmete hävitamist korraldatakse kommuniimseil. Kui aga ettevõtte ei taolisi jäätmeid hävitab, siis tolmub see omavalitsuse valve all. Muijal sitseotud ohtlikud ained, samuti nende ettevõtte omad, kellel ei ole võimalik ise mürkidest jagu saada, koondatakse erilistesse ladudes, kus need siis asjatundjate juhtimisel kahjutuks tehakse. Iga ettevõtte peab järjekindlalt teatama, millised ohtlikud jäätmedproduktid tema ettevõtetel tulevad, kuidas neid

tõestuspõhikonnas käsitsetakse ja mis nendega lõpuks tehakse.

Riigipäev võttis vastu otsuse, et toetus arengumaadele peab olema eelarveaastal 1975/76 üks protsent brutonatsionaalproduktioonis.

Uus eelkooli-seadus jõustus 1. juulil. (Eesti Päevalehes on seda seadust varem tutvustatud). Eelkool on mõeldud ettevalmistusena algkoolile ja on avatud lastele, kes on kuus aastat vanad. Eelkooli töid teostavad lasteaiad ja mängukoolid ja nende eest hoolitsevad kommuniimid.

Rahvapensioni alal on rida uusi määrusi. Korraldiku lisa antakse neile, kellel on väga madal ATP punktid arv. 1. juulist suurendid pensionid: üksikul isikul 270 kr. ja abielupaaril 540 krooni võrra. Lähem informatsioon on avaldatud trükkistes, milliseid saab omavalitsuse asutustest.

Ka invaliidisuse-tasude alal on uendusi kehtestatud. Selle kohta annab lähemat informatsiooni Försäkringskassa sisuka broshüürid, mis on saadaval kõikides haigekassades.

Noortekorralduslooneid tegevuseks on teostussummasid suurendatud. Toetustes on määratud kokku 33,5 milj. krooni. Toetuste taotlused tolmuvad endisel viisil.

Käesolevaga on püheldud valjustada mõningaid uusi seadusi ja määrusi. Kuid omavalitsused on kohustatud igas kommuniim andma üksikasjalikum informatsiooni neile, kes seda soovivad. Tv, ajakirjandus ja informatiivsed trükkised nimetavad sageli ainult suurmajad muudatusi. Väiksemal määral mõeldav võlla aga suure ja väga olulised tähtsused meile igapäevases elus ja tegevuses.

TARMO SEPP

USA leht

Algus lk. 1

ülekuulamisele. Seal on nendele öeldud, et nendel on vaik kahe võimaluse vahel — kas töötada või palvetada. (Kommuniimimaal valitseb teatavasti leninlik põhimõte: kes ei tee tööd, ei pea ka sööma).

Kirjanik Vladimir Voinovitch, kelle teos "Sõdur Tshonkini juhtumised" ilmus Pariisis, viidi ülekuulamisele KGB-esse, kuna ta olevat oma raamatus teatanud KGB-d ja parteid. Kirjanik vastanud, et teos pündutab ju Staliniga. Selle peale üteldud, et ka Stalini aega ei tohi sel viisil kirjeldada. Kirjanikku hoiatatud, et ta võib olla ühel päeval surnud.

Hiljuti ilmus teos "Leninistlik välispolitiika", milles mainitakse rida Stalini töid. Viimase 10 a. kestel on need teosed olnud püü all. Partei keskkomitee väljaandel ilmunud teos "Suurest Isamaasõjast" on pühendatud "Kaitsekomitee esimehele, marssal Joseph Stalinile".

Kunstnik

J. Nõmmik surnud

Saatejõhadeni haiglas suri kolmapäeval, 9. juulil kell 23.40 kunstnik Johan Nõmmik. Ta oli sündinud 8. augustil 1902. Läänama jäid abikaasa ja tütar.

EESTI PÄEVALEHT

Eestiske Dagbladet
Peatoimetaja Juhon Kokka
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholm:
Wallingatan 32, 1 r.
Postiaadress: Box 687
107 29 Stockholm
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eekilistuna Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eekilistuna, tel. 016/417772
Tellimispõstgiri nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiri 60 50 60-0
Eesti Päevaleht Förlägg AB,
Stockholm

Tellimishinnad:

Aasta kr. 187:—

Termid (4 kuud) kr. 68:—

Kuu kr. 18:—

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT

FÖRLÄGG AB

Trükkija: Eekilistuna Kirvonen

Tryckeri AB Eekilistuna 1975

Lääne-Rootsi suvepäev:

Tõde mõistetakse siis, kui see valu tekitab

Lääne-Rootsi suvepäeva aktusekoneleja Jüri Adila märkis kõnes, et tänapäeval on kõige häirivam poliitiline väsimus juht "pinge lõdvenemise ja vahekorjade paramenemise Moskva". Sellega tahetakse ainult üles ehitada tööstuskapitselite kommunistlike riikides ning aidata venelasi läbi viia revolutsiooni maailmas, sest sellest kavatseb pole kommunisti juhid loobunud ega loobu ka kunagi.

Tundub uskumatuna, et nende riigimeeste arv on nii suur Läänes, kes ikka veel usuvad, et kommunistlike riikidega võib vahekorrida ja lepinguid sõlmida. Tõuseb küsimus, kas maailmas on poliitikutest teisti nii naiivsed, et nad sead usuvad, või pole nad suutelnud midagi minevikust õppima ja tunnevad tõde alles siis (nagu Juhana Liiv ütles oma romaanis "Väri"), kui see on valus ja annab käega katsuda.

Selleloomulistest poliitikutest, kellest meile aru ei saa, on kahtlemata USA välisminister Kissinger. Teda peetakse targaks meheks ja pole kahtlust, et ta teab, kuidas aetakse salajast salongidiplomaatiat. Meie ajal aga ei aeta enam salongidiplomaatiat, eriti mitte idaga, ja seda Kissinger ei näi mõistvat. Ideoloogiliste vaenlastega ei saa sõjades salongidiplomaatiat, kuna siin pole mungus üksikute riikide huvid vaid ideoloogilised sihid, mis ei hooli rahvastest ega piiridest, vaid peavad silmas ainult uue maailmakorra püstitamist.

Tundub, et Kissinger kehatseb programmi, mis pole ühe isiku, vaid on grupp poolt kavandatud, kes nimetab end "ajutusteks". Kas aga see poliitika, mida Kissinger usalduslikult ajab selle grupp huvides, kaitses ka USA elulisi huvisid või mitte, sellele peavad vastama ameerikalased ise.

Kissingeri põhilised kriitikud aga arvavad, et tema poliitika toob hukatuslikke tagajärjeid mitte ainult USA-le vaid kogu kehtivale poliitilisele süsteemile Läänes.

Thie koostöö USA ja Euroopa vahel sunnib eurooplasi jälgima Kissingeri kardetavat poliitikat, mida ta ajab venelastega "hää läbisaamiseks" nime all. Meil tuleb aga tänada kõiki neid balliast USA-s, kes on kirjutanud Ameerika rahvasaadikutele, Derwinski ja teistele, kes meist aru saavad ja kelle kaudu meil oleks võimalik endi muredega ehk jälle pääseda

USA presidendil jutule. USA uut presidenti ei saa kuidagi süüdistada Kissingeri välispoliitika pärast.

USA president kinnitas viimasel NATO koosolekul, et USA on tugev ja vastutab oma lubaduste eest ja et USA kohustused Euroopa suhtes pole kärbitud, ja ka seda, et Ameerika ilma Euroopata ei saavuta midagi.

Euroopa on talbanud hoiatust, samuti ka hädaohtu idast ja on asunud tagasihoidlikult oma ridade koondamisele. Seda on eriti märgata Prantsusmaa suhtes, kus korraga on näidatud huvi kaasalõõmiseks Euroopa üritustes.

Jüri Adila vaates edasi saksa ajakirjanduses paljastatud kommunistide Saksamaa tasulilistamise plaani, mille järel võimu ülevõtmine algaks demonstratsiooniõnide suurimnades mingi si-sepoliitilise etteekäande all, mis muutuksid aktivistide juhtimisel rahutusteks, kus mangu tuleksid idast saadud "natsistlikud bandiidid", eri spetsialistid, kes natsiste mändides peavad hirmutamaks sakslasi ja välismaalima. Protes-tseeritakse "fashismi ülestõusmise" vastu ja USA vastu, kes neid toetab...

Järgmisel 60l annaksid DDR saadikud kõigile NATO valitsustele üle ühtlase tekitiga diplomaatide nammad. Neis seisab, et DDR tootav rahvas tunneb rahu ohustamist Liiduvarbariigile fashistide poolt, ja kuna Liiduvarbariigil valitsus pole enam suuteline pidama korda, siis on DDR valitsus otsustanud täita palveid, mis on saabunud paljudelt rahukomiteedelt rahutuste piirkonnast ja annud käsu DDR rahvaarmeele sisse marssimiseks Liiduvarbariigile kriisi piirkonda.

Tegelikkult tuleb see plaan elavalt meelde omaaegset Baltikumil vallutamist.

Kõneleja vaates ka olukorda Skandinaavias ja ütles: "Selliste plaanide paljastamine sunnib meid jälgima endi lähemat ümbruskonda, ka Rootsit, kus viimasel ajal on üles kerkinud arusaamatusi valitsuse ja sõjaväe juhtkonna vahel riigikaitse küsimustes. Valitsus on arvanisel, et Kissinger ja Gromiko on oma avalike ja salajaste kokkulepetega saavutanud pingelendamise maailmas ning seepärast pole põhjust enam raha kulutada riigikaitsele. Seavastu on Norras arusaamine vastupidine. Peaminister Trygve Bratteli pidas pika hoiatuskõne Oslo kaitses

jõudude akadeemias, kus toonitas eriti riigikaitse vajadust. Seda nõuab strateegiline väärtus vastavalt õilideledele Norra rannikl ja venelaste suured väekoonidised Murrelele piirkonnas.

Kõneleja vaates ka eestlaste hoiakut tänapäeva lõhkiaristatud maailmas. Ta juhtis tähelepanu sellele, et tänavu tähistavad venelased oma suurt võitu eestlaste üle kolmekümne aasta eest ning julma võidujooavustuses umas korraldavad "võidu-laulupeid" Tallinnas. "Võidulaulupidu" on leidnud vastukaja sentimentaalselt häälestatud kaasmaalaste hulgas väljaspool kodumaad. Moskva poolt osavalt juhitud propagandaga meelitatakse rahvast sinna. Selleks kasutab KGB organ "Inturisti" oma agentide kaudu pahamaailgulisi reklaamivõtteid, nagu "kuulustust", et nii odavat reisu, kui seda Kreml korraldab, ei suuda ükski teine riik maailmas".

Kõneleja arvas, et võib rahulikult loobuda naiivsete ja sentimentaalsete kaasmaalaste kritiseerimisest. Nende seisukohast olgu reis nii odav või kallid kui tahes, sest nemed on aru saanud, et nende poolt kogutud lääne valuitat võtab venelane alati hää meeleaga vastu nagu igasugust muudki majanduslikku abi, mida lääne riikimaailm neile pakub ja mida kommunistid vajab oma võimu kindistamiseks ka Baltikumis. Juba aprilli keskpaiga oli Kanadas ka 400 ja USA-s 600 sellist kaasmaalast, kes olid endid varakult registreerinud Eestisse sõiduks. Kahtlemata on nende arv praegu veel suurem, vaatamata, et meie keskkorjantsioonisidid on soovitanud kaasmaalastele mitte sõtta Eestisse n.n. "Võidu laulupeole".

Kõneleja tegi kokkuvõtte tänapäeva poliitilistest olukorrast ja järelduse, et kui üks rahvas, suur või väike, ise ei rakenda kõiki oma jõureserve, nii füüsilisi kui ka eetilisi, oma vabaduse säilitamiseks, siis ei suuda teda aidata keegi, isegi mitte Ameerika. Olemaoleva vabaduse säilitamine nõuab aga kõikeid vabade maade liitmist vastastikkuse usaldusega kommunisti ja vene imperialismi vastases võitluses, mitte aga usaldamatus ja vaenuga, nii nagu see oli Ameerika liitlariikides USA vastu viimastel aastatel.

Borasi Eesti Seitsi esimees A. Jakobson tänas kõnelejat sisuka kõne eest. Samas meenutas ta Borasi Eesti Seitsi kauaagega juhatajale ja laekuri Edward Aasa teeneld Borasi Eesti Seitsi juures, kes mõõdund aastal lahkus Borasist Göteborgi. Tänuhäeks teenet eest valiti E. Aasa mõõdund BES peakoosolekul seltsi auhikmeks ja nõud andis esimees E. Aasale üle nügasa auhikme tunnistuse.

Suvepäeva kavas esines Borasi eesti täiendatud laulurupp endise Borasi laulukoori juhataja Eero Tarjuse juhatusel ja laulis hoogsaalt kolm laulu, mis võeti külalistele poolt vastu tugeva aplausiga.

Pärast ametlikku suvepäeva kava sõlruisid külalised taressele proovima loteriiõnne. Paljud võidud meelitasid loovisõvisele ja enne suvepäeva lõppu oli kogu loterii läbi mõõdud. Samal ajal toimus ka vilgas tegevus tares einelauas, kus maitseti hoolsate pere-naiste poolt valmistatud vöileibu kohviga ja karastavatel jookide. Pidu jatkus jahedas tares täie hooga. I. Tamsalu akordioni heidde saatel tantsiti hoogsaalt. Pidu jatkus hillisõhnil. Suvepäevade traditsioon ühendab meid ühiseks suureks eestipereks.

ART

Aadu Abel, eesti ehitusinsener, omab ehitustettevõtte Hollandi allil gruppi kuuiluvu Maarentsis saarel.

Johannes Unt, end. E.V. lendurkapten Los Angelesest, peatus Stockholmis.

BES esimees August Jakobson

O. Palme ja poliitilised vangid

Ma ei saa aktsepteerida, et inimesi paigutatakse vanglasse nende poliitilise maailmavaate pärast, kui ta Kuuba juhtimil peab meeles pidama, et see maa on segatud olnud konfliktid hilgelsuure naaberriigiga, ütles Rootsi peaminister Olof Palme ühes intervjuus ametlikul külastusel Kuubale, kui ta küsiti, mis ta ütleb selle kohta, et Kuuba on 10.000-15.000 poliitilist vang. Arvad pärinevat ühelt kõrgelt Kuuba poliitikut endalt.

Rootsi peaminister ütles, et ta ei ole selle arvu kohta kinnistat saanud, tuletades meelde, et kõigis Lääne-Ameerika maades on poliitilisi vange. Ta ei soovinud võrdlust teha Tšehhoslovakkia, mis oleks tema arvates vähe, tähele pannes asjaolu, et Kuuba on vastupidiselt Tšehhoslovakkiale alati valitsenud suur vaesus. "Siin peame hindama, mis režiim teeb selle vaesuse vastu."

Eesti — avatud ja suletud maa Rootslase muljed

Ingemar Berglund, Põhjalaade ajakirjanike kursusest Arkusis osavõtja, on kirjutanud artiklises "Norriköping-Tidningar" pikema artikli oma reismuljetest Eestist. Artikkel on kirjutatud eestlastele simpatiserivaarv toonis, aga sellest käib läbi kogu aeg "neutraalne" joon: Kirjutaja katab talle eameeldivalt nähtusi kuidagi vabandada ja on ilmselt mures, et ta kuidagi ei näitaks ennast "erapoo-likuna" praeguse režiimile suhtes.

Poliitilise tausta puudumine on kirjutaja juures ilmnne: Eestilased kutsuvad ise oma linnad "Estoniaks", "ENSV" lipu sinine lainejoon näib külastajale nagu mingi erilise soodustuse (sini-must-valge pole juttu). Eestis asub kirjutaja teades 20 prots. venelasi (tegelikkult ligi 40 prots.). Reisi-juhtide poolt antav informatsioon oleval "ovinklad" jne.

Mitmed ajakirjanike soovid pole leidnud täitmist. Nad on soovinud külastada Narvat, kuid see soov "unustatakse" Intouristi poolt ära. Samuti pole võimalik külastada Pärnut, Viljandit ja Tartut. Ajakirjanike imestab: kas "sõjalisel objektel" on nii palju, et need takistavad välismaalasi tutvumast huvitavate turismipaikadega? Ta on ka avaldanud soovi, kohata kolme "tavallise inimesega", vanustes 75, 50 ja 25 aastat. Esimene neist oleks rääkinud talle oma mälestusi tsaristajast, teine riigist, mida praegu kutsutatakse "kodanilikuks vabariigiks" ja kolmas oma praegusest elust. Soov ei leidnud täitmist. Ajakirjanik küsis: kuipalju oleneb niisugune suletus poliitilisest "tundelikkusest"?

Kuigi ajakirjanikud ei pääse Tallinnast kaugemale kui paarikümmend kilomeetrit, võivad nad linnas liikuda "vabalt", tutvudes nii vanalinna kui uute elamurajoonidega. (Viimaste halb kvaliteet nähtavasti vaatlejatele silma ei puutu). Vormirietes meeste suhteline sagedus paistab silma.

Autorile pole teadmata, et Eesti liideti N. Liiduga Stalini ja Hitleri omavahelise kokkuleppe kohaselt. Ta esitab küsimuse: kui palju respektiteitakse rahvuslikke eriomadusi tänapäeval, 30 aastat pärast sõda? Aga küsimusele ei saa vastust.

Külastatakse kirikuid. N. Liidus polevat riigikirikut, nii nagu seda ei olnud Eesti Vabariigis. Paljud kirikud on muuseumid. Külastatud ortodoksi kirikus olevat olnud al-

nult vanu naisi jumalateenistuse ajal.

Informatsiooni jagati ametlikult poolt ohtralt, aga kuulajad ei saanud selgust küsimuses, kuidas ja kuipalju on võimalik saada informatsiooni väljaspool ametlikku. Et välismaa ajalehtedest on saadaval ainult kommunistlikku, seda märkab autor. Vabanduse ja kolhoosi-muuseumi informatsioon oleval olnud "erapooletu".

Autori imestust äratav täpne tollikontroll. Eriti ollakse huvitatud kaasa olnud kirjandusest (ametlikult oli seletatud, et seda tehtavat porri sisseotomise ärahoidmiseks...). Aga ka laeval saadud "Informationen från Sovjet-Unionen" on tollimehe poolt hoolega läbi uuritud (kas arvati viimaks, et välismaal tehakse nende kaante vahel mingisuguseid võitlusi, nii nagu N. Liidus võitlusi omal ajal teost "Eesti riik ja rahvas"?). Ka rootsi-soome parloöri on uuritud. Eriti põhjalikult on silmitsetud Harrison E. Salisbury raamatut "900 päeva", mis kujutab Leningradi piiramist sõja ajal.

Külalistele on näidatud tekstiilvabrikut, kus direktor on olnud naine ja kus on võimalik olnud diskuteerida ametliühingu ja ka partei esindajaga. Viimase ülesandeks oleval "anda administratiivset informatsiooni ja ideoloogilist koolitust". Külastati tehnilist ülikooli (diskussioon miljöohooldamisest Läänemere suhtes), üht sovhoosi ja kolhoosi. Viimases, mis näis olevat kalanduskolhoos, näidati muuseumi ja kaarti, millel oli märgitud, millistest maailmaja-gudest kolhoosi külastajad pärit (tegu oli ilmselt näitamiseks määratud musterkohtoisaga). Näidati ka kolhoosi vanadekodu, mille toad olid "väikesed kuid hästi korastatud, ühisruumid ruumikad".

Ajakirjanik lõpetas: "Olema-solevat erareetvõitlust märkasime kõige paremini illemütjate puhul, neid oli Tallinnas palju, kõik väga väikesed kauba hulga."

Käesolev artikkel — ja taolisi on provintsiajakirjanduses viimasel ajal ilmunud üsna ohtralt — võiks olla musternäide selle kohta, mida näeb (ja mida ei näe) tavaline rootsi noorema põlve ajakirjanik okupeeritud Eestist. (EFL/AI)

Hendrik Leemant, noor eesti arst New Yorgist, saavutas ortopedilise kirurgi erikutsu ja avas vastuvõtu Floridas Fort Lauderdale'is.

SEM Hollandisse, Helsingist tuleb Kansalliskuoro

Stockholmi Eesti Meeskoori juhatus oma viimastel koosolekul jaotas ametid järgmiselt: üldkoosoleku poolt valitud esimees Rein Tubin, abiesimees Viktor Marvet, laetuur Herbert Tamre, sekretäri Jüri Rommelgas ja laekuri ja sekretäri abi kohustes Ando Joandi.

Otsustati 8. detsembril s.a. Nac-kamoodas aulus korraldada Ed. Tubina voakalhelindide kontsert, austasavalduseks helimeistri 70. sünnipäeva puhul. Kontserdi esimeses osas esineb külaliskoorina SEM-i sõpruskoor Kansallis-Kuoro Helsingist. Solistina on palutud esinema pianist Maaja Duesberg.

Pr. Vilma Saldio-Bellinfante vahendusel on SEM-ile saabunud kutse kontsertmatkaks Hollandisse. Kontsertmatk otsustati jaatavalt ning juhatuse töökavva võeti selle matka ettevalmistustöö. Tõenäoliselt toimub matk Hollan-disse eeloleva aasta aprillis.

Sügisheooaja lauluharjutustega

SEM esimees Rein Tubin.

alustatakse 2. septembril ja harjutused toimuvad ediselt Eesti Ma-jas, Walling. 32-34 igal teisipäeval algusega kell 18.30.

Truman ja tema ajastu

Truman ja Acheson. Mehed, kes pidurdasid kommunismi edasitungi ja ehitasid üles NATO.

Ajakirjanik Merle Miller koostas raamatu "Offen gesagt" (Deutsche Verlags-Anstalt Stuttgartis, hind 38 DM) intervjuude, Trumani sõprade jutustuste ja märkmete põhjal. Ta lõi sellega ette, et USA presidendist elust, tegevusest ja isikust ja andis ühtlasi hea ülevaate USA sise- ja välispoliitika Teise maailmasõja päevil ja pärast sõja lõppu.

Merle Miller nimetab Trumani — vist küll õigesti — viimseks inimlikuks inimeseks, kes valitses Washingtoni Valges Majas. Trumani ajastu (USA president pärast Roosevelti surma 1945–1953) oli rikas sündmuste poolest ja seni tähtsaimaks eepohhiks pärast Teise maailmasõja lõppu. Tema ajal valmis Ameerika esimene aatom-pomm. Sellega purustati Hiroshima ja Nagasaki ja sunniti Jaapan otskohe rahu paluma. Tema ajal kehtestati Marshalli-plaan sojas purustatud ja kannatanud Euroopa ülesehitamiseks, teostati Põhja-Korea pealting Lõuna-Koreale ja peatati sellega ühtlasi — vähemalt mõneks ajaks — kommunisti edasiminek mittekommunistlike riikide Aasias. Hakati samuti rakendama nn. Trumani-doktriini, mille eesmärgiks oli takistada N. Liidu eesmärgid kuni Atlanti rannikuni edasi tungida. NATO elukutsumine, Kreeka ja Türgi abistamine vene kommunisti vastu kuuluvad samuti Trumani teinete hulk. Moskva ei andesta seda talle kunagi.

Kõige imelikum on aga, et isegi USA-s kiputakse — nagu Euroopas — toeliselt suure presidendit teenet ümardama. Peetakse hoopis rohkem lugu Rooseveltist, kelle toetusel Teine maailmasõda algas, et seisame praegu seal, kus oleme — kuristiku äärel ja uue maailmasõja kartuses. Seda arvatavasti siiski ilpea ei tule. Kuid sõjad, revolutsioonid ja rahutused jätkuvad väiksemas ulatuses ega anna maailmale rahu. Läänel puudub üldtunnustatud ja Trumani tasoline teovõimeline juht.

Trumani unustuse jätmine on muidugi vasemluse siht ja teene. Kuid osaliselt oli sellel a. 1972 surund president ka ise süüdi. Oma liigse tagasihoidlikkuse, tõearmastuse ja ettevaatusega ei aratanud ta valmistust ameeriklastes, kes on harjunud teissuguste juhtide ja poliitikutega.

Iseloomustav on sellepöolest presidendit suhtumine USA ja teiste maade poliitikutesse ja seltskonnategelastesse. Kõige vähem sallis ta Nixonit. On võimalik, et siin mängisid teatavat osa tema kui demokraatliku partei väljapaistva liikme tunded vabariiklaste vastu. Tema keeltoim väljendus Nixonit kohta oli "sitaratas" (Scheisssker!). Ta pidas Nixonit rahaahneks ja rumalaks, kes rikkust taga ajaks ega noolitsenud põrnugi vaeste inimeste eest. Meie teame tarapavalt, et see siiski nii ei olnud. Nixon-kompleksist ei vabanenud Truman kunagi.

Ta ei kannatanud ka Kennedy't perekonda, eriti mitte selle perekonnapead, Joe Kennedy't, keda ta süüdistas auahuses ja kelmustes. Kuigi ka Kennedy'd kuuluvad demokraatlikku parteisse, oli talle eriti vastumeelne asjaolu, et vana Kennedy, tänu omale rahale, surus läbi oma poja Johni kandidatuuri ülesseadmise presidendit kohale.

Ma ei tea, ütelnud Truman, kui palju see talle, vanale ihuuskolile ja petisele, maksma läks, kuid kindlasti ei maksnud ta sentigi rohkem kui oli sunnitud maksma, et poja kandidatuuri läbi viia.

Armui ei leidnud Trumani silmis ka nii populaarne mees kui Eisenhower. Ta pidas teda lihtsalt "keskpäraseks sõduriks ja pooltööbedaks poliitikuks", kes ei kõlvanud sugugi oma kõrgetele kohtadele, kuigi ta muidu polnud halb inimene. Ta pidas aga väga suuresti lugu kindral Marshallist, kes oli ka mõnda aega tema välisministriks, ja Rooseveltist, oma ülemusest, kes ette pani valida teda presidendit abiks, mis siis ka toimus.

Roosevelt oli hea sisepoliitik, kelle sammud ja katsed väärilisi lugupidamist. Need olid demokraatlikud ja kergendasid vaesemate inimeste eluraskusi. Kuid välispoliitiliselt oli ta äärmiselt naivne, nagu seda tõendab valmistus Stalinist, keda ta nimetas oma sõbraks Joe'ks ja demokraatia "kaitsjaks" ning "pooldajaks".

Pole siis ka ime, et Truman veel Potsdami konverentsil, olles pidulikule olemiselt Stalini launapaariks, tunnistas: "Stalin Stalin, kuigi olen selle vastu, mis ta teeb." Potsdamis sai USA president hästi vene diktaatoriga läbi ja jutles temaga palju. Ka Stalin olevat olnud — nagu Trumanigi — (kes armastas väga muusikat ja oli hea klaverimängija) suur Chopini "pooldaja" (?).

Välisminister Acheson meeldis Trumanile väga. Ta leidis selles mehes endale abilis, kes temast kiiresti ja digesti aru sai ja oli talle suureks abiks mitme tähtsa projekti läbiviimisel, m.h. ka enamlaste edasitungi pidurdamises Lääne-Euroopas ja NATO ülesehitamisel.

Läbi lugenud dsna mahuka raamatu Trumanist, tuleb imelda, et tema suuri ja täpselt teadmisi ajalool alal. Ta pölvnes vaestest perekonnast ega saanud üldkooli õppida. Ajalugu — ja mitte ainult USA vaid ka teiste maade ajalugu — tundis ta paremini kui mõni ajaloo professor. Kahjuks ei tunnud ta Vene ajalugu. Kuid selles polnud ta ise süüdi. Süüdi oli vastavate raamatute puudumine inglise keeles.

On võimalik, et raamatu autor kui valmistatud Trumani pooldaja on siin ja seal pisut haldanud, t. p. on aga raamat hästi loetav ja toetruult ning huvitavalt kirjutatud.

OSKAR ANGELUS

Miks Siinaist ja mitte Baltikumi riikidest välja?

NEW YORK (VES) — Rahvusvaheline Naisklubiide Liit pidas juuni teisel nädalal oma 84. aasta konverentsil Washingtoni Hiltoni hotellis ligemale 1 000 osavõtjaga. Esmaspäeva õhtul toimus Hiltonis rahvusvaheliste delegatide omavaheline ühtsuslik Rahvusvaheliste Naisklubiide Nõukogu esinaine V. Firestone'i eesistumisel. Delegaadid tutvustasid endid, nende hulgas ka Eesti Naisliidu esinaine Jutta Kurman, kes selgitas lühidalt Naisliidu tegevust ja tutvustas ka Eestit. Kohal olid ka läti ja leedu naisklubiide tegelased.

Teisipäeva õhtul toimus Hiltonis pidulik bankett enam kui 500 inimese osavõtul.

Õhtusöögile eelnes rahvusvaheliste delegatide protsessioon, kes sisenesid oma maade rahvuskoosõmude helgihelitel valguses CFWC juhtide laua ette, kus Rahvusvahelise Naisklubiide Nõukogu esinaine V. Firestone neid üksikult publikule tutvustas. Delegaadid olid järjestatud alfabeetiliselt järjekorras, rongkäigu alguses olid Hollandi ja Kreeka delegaadid Euroopast ja mõned Aafrika delegaadid üheks peakattels.

Järgnes Balti Rahvaste Naiste Nõukogu esinaine Mall Jürma Mustajäa rahvariiet, isehhitatav Pavla Osusia, Eesti Naisliidu esinaine Jutta Kurman, samuti Mustajäa koostöös, ning Aino Suuberg Muhu koostöös, esinades Naisliitu ja BRNN viimase sekretärina.

Järgnesid Läti Naisühingu esinaine Olga Gulbis ja Leedu Balti delegatsiooni esinaine Regina Zymantas oma rahvariietide kaad-delegatidega.

Õhtu kõnelejaks oli USA saadik UN-is, Robert O. Blake, kes käskis majandusprobleeme ülemaailmses ulatuses, märkides, et maailmarilg on sõltuv üksteisest, et saa olla konfrontatsiooni, peab olema koostöö.

Kõneleja lubas omale esitada küsimusi, mida ka rohkem kasutati. Need hõlmasid rahvusvahelist naiste aastat, Marshalli plaani, inimõigusi Nõukogude Liidus jne.

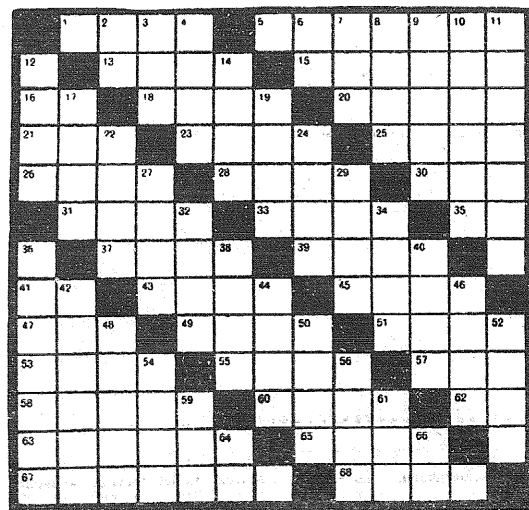
Dramaatiliseks kõrgpunktiks osutus lõppkõne. Üks tugev meeshäl ütles: Teie nõuate, et Iisrael tõmbuks välja Siinaist, mispärast ei nõua teie, et Nõukogude Liit tõmbuks välja Balti riikidest, kus ta kurnab 9 miljonit inimest.

Teie poputate Nõukogude Liitu: Vietnam, Korea, Saksamaa ja Hiina on jaotatud kaheks, millal peatate teie kommunistid?

Küsimusi oli esitatud pingsas ahastuses, sellele järgnes vaikus ja siis aplaus.

Saadik Blake vastas, et ta tunneb samuti kui küsimuse esitaja ning et tal ei ole tema seletusele midagi lisada. Balti riigid olid toodud tähelepanupunkti. Ka tõmbasid eestlannad rahvariiet endile rohkelt tähelepanu hiljem kuluarides ja tuli vastata paljudele küsimustele Eesti kohta.

Ristsõna 16

Paremale:

1 program 5 korb Aafrika 13 koor 15 koera tüüp 16 firma liik 18 linn Rumeenias 20 arenemise saadus 21 suut, avar 23 igatse terve maailm 25 tuntud koomiline kuju Rootsi raadio 26 naise nimi 28 tee 30 ajan (murdus) 31 punase ungari 32 33 maksuvahend 35 Indium 37 nimi Piiblist 39 saan 41 vanuse 43 kurt 45 laeva meeskonna ruum 47 47 juhtub harva 49 aas 51 teatud liiki aken, puust akna kaitse 53 sõit 55 põlne mets 57 prants. kirjanik 58 kiriku isa 60 tekkel 62 rahaühik (üh) 63 kangutas 65 tuntud eesti näitleja Stockholmis 67 saared Atlandi ookeanis, 68 eksisteeris.

Alla:

2 argoon 3 tugipuu 4 suur, lai 6 firma liik 7 üle keskmisest 8 põllutööriist (os. käänne) 9 kunstiide ja tarkuse jumalanna Vana-Kreekas 10. riigikassa osakond 11 hobuse tüüp 12 mängude mäng 14 Doonau liig 16 Baieris 17 hea kasvuga 19 himur 22 vastik 24 lehma kehaosa

27 doktor 28 öeldakse lehma kohta, kes ei too vastik 32 pirin 34 eeslinn 38 jälgima 38 linnaosa 40 kehas 42 koos lamamine, vähekirine 44 eremilt 46 liitekoht mõõdis 48 negatsioon 50 metalli sisaldav mineraalne 52 ummargune ees 51 kaademiinne ametühing Rootsis 56 savialine (om. käänne) 59 linn ja jõgi 61 sinul 64 Rootsi Ringhääling 66 sina.

Lahendus 15:

1 Parana 5 madjar 9 Rio 11 Aseri 12 Vat 13 itsti 14 risk 15 kum 16 Tumba 18 linn 19 asutus 20 usinad 21 Pisuke 24 keemia 27 asa 28 Under 29 at 30 reas 31 orel 32 aar 33 astus 35 ke 36 diel 37 Kleit.

Alla: 1 Parika 2 abitus 3 Noa 4 austus 5 marabu 6 ahi 7 Alaska 8 retked 10 Osmussaar 12 vilnamari 16 tasku 17 aster 21 paraad 22 isea 23 ene 24 kerusk 25 isekas 26 altee 33 ale 34 sul.

Pressi-tsitaate

MIKS BREZHNEV
EITULE

Edasilükatud Brezhnevi-Fordi kohtamise puhul, mis pidi toimuma Washingtonis, kirjutab Vaba Eesti Sõna:

Brezhnev, kellel pidi ilusal suveajal olema Washingtonis "tipp-konverents" president Fordiga, teatas, et peab küllaski edasi lükama sügisel, sest Euroopa julgeolekukonverents peab enne olema lõppenud.

Nagu üldiselt teada, on Moskva valitsejad mitte üksik osavad pettusetrikkide tegemata, vaid ka jultunud väljapaistjad, kes ei hääbne rahvusvahelistes suhetes nõudmaks: tähtsajaga enne kõik nende soovid, eks siis hiljem näeb, kuidas jääb teiste riikide soovidega.

Seekord on Brezhnevi tingimuseks: tähtsajaga Euroopa julgeolekukonverentsil nõukogude rahvastegajastajate soov Euroopa praeguste riigipiiride tunnustamiseks, siis Brezhnev tuleb külla president Fordile!

Genfi, kus USA on küll ainult kolmanda järgu jõud Euroopas saastute üle otsustamiseks, ei ole asjakäiklik siiski täiesti kuigenud Moskva soovide kohaselt. N. Venel

on ju ainult üks suur soov ja eesmärk — tunnustatagu piirid, millega oleks antud mitte üksik Euroopa, vaid ka vaba maailma kaaluvate ülemereade, USA ja Kanada sanktsioon N. Vene maade vallutustele.

Euroopa julgeoleku ka koostöö konverentsil aga püütakse N. Vene soovid täitmise eest ka midagi vastu saada, nimelt nõutakse inimestele vabamat liiklemist nõukogude orjakolpisse sisse ja välja, samuti ideede vabamat vahetust, mis tähendab esmapoones välismaa ajakirjanduse, raamatute, televisioonisade jne. pääsu N. Venesse.

Brezhnev ja tema Kremli kaaslastel on päris põhjendatult välistele ideedele N. Venesse sisetoimise vastu: vaba maailma ideed oleksid mürakas nõukogude süsteemile. Selleks, et saavutada sanktsioonide vabavallutustele ja mitte lasta lõdvemaks, on Moskva mehed juba kolmandat aastat visalt välineid üksikute sõnade ja kirjavahetustega pärast julgeolekukonverentsi lõpp-resolutsioonide, nii et iga punkt saaks Moskva poolt tõlgendatud oma soovide kohaselt, välja arvatud üks ja kõige tähtsam — riigipiiride küsimus.

Võidupüha Koitjärvel: vasakul Ruit Paglant võidutule juures kõnelemas, paremal pidustusest osavõtjaid.

Koitjärvel loitis võidutuli

Traditsiooniline Göteborgi Põlmeeste Kogu võidupüha tähistamine toimus 28. juunil Koitjärvel, kuhu arvukalt oli kokku tulnud PK liikmeid ja nende külalisi. Osavõtjate seas võis märgata gruppi eesti skautide ja gaide ning mitmeid meie skautliku liikumise üldtuntud juhte, nagu Aksel Oja-soo, Elmar "Mats" Ojaste ja Tallinna lippkonna juht Aino Miks. Aukohal võidutule juures istus mees, kes ajaloolise Võnnu lahingu ise on kaasa teinud — Lacs Oesegel.

Võidupüha kõne pidas EPK peasekretär Ruit Paglant, kes kokkuvõttes ütles:

— Võidutule manifestatsioon on olnud eesti rahvale kodumaal ja nüüd vabas maailmas. Võidutuli peab põlema senikaua, kuni Eesti jälle on vaba ja eesti rahvas võib otsustada, kuidas ta seda traditsiooni jätkab! Aastal 1943 ei lubatud sõjastatud võidutulesid kodumaal, kuid siis tehti seda Karjala Kannel. Ehkki mitmes erilormatsioonis, võitles siis eesti mees oma kodumaa vabaduse eest. Sel ajal oli eesti rahval siht ja tahe kindel. See eesmärk püsib edasi.

Skautlikel noortel tekkis kaunis idee luua mõttelised kodumaaale.

Nüüd on ühes kerkinud Läänes kõrgema hariduse saanud professor, kes silla ehitamises otstarbel soovib meil mahla mätta kõik oma ideaalid, et olla Kremli võimukandjate meelepärased. Ajal, mil N. Liidu "tsivilisatsioon" moodustab liigi 40 prots. Eesti rahvastikut ja elu seal on muutunud niivõrd pörguks, et 1/8 abieludest puruneb, on meie kohus anda moraalselt tuge eesti rahvale. Eestis, et ta ei unustaks oma rahvuslikku kohustust tulevaste põlvkondade vastu.

Kõneleja käsitles käimasolevat

raamatuaastat ja samuti naisteaastat, mille embleemiks rahutuvi ilma palmiksatsa. Võib karta, et selle vaigete sulgede all peitub Mefisto sirbi ja vasaraga. Eesti naine ei ole kunagi tunnud huvi nende märkide vastu. Küll aga tunneme eesti ema, kes on olnud kodu vaim, perekonnaelu koos hoidja, laste kasvataja ja inimliku moraali eest valvelseisja. Kõneleja lõpetas oma sõnavõtu deklaraatsiooni: "Meie tühi ja langus olnud meie rahva omavahelises kokkukohitust ja üksimeelsuses."

Lauldi hünni ja siis langetasid skautlikud noored rahvuslupu: eesti skaut Rootsis ja eesti gaid Kanadas. Näitsikut kõnetades osutas ta vahtralehele oma käsi, varrel ja tähendas, et see küll näitab mu asukohamaad, kuid mu oige isikutunnetus on siin ja laisk looja päikesest ktril helkida eesti vapismusel oma sõrmes. Need noored põlvenevad mõlemad eesti põlvharjajatest ja seal viibis veel teisi eesti noori, kokku ligi paarikümne. Nähes hiljem neid noori tantsimas cakama rahvaga, tekkis äkki tunne, et võibolla me oleme nende vastu hoopis üheksustunud olnud, kui alati nende kaotamine-kust räägime.

Võidupüha koosviibimine algas õhtusöögiga. Koitjärve kohvikus, kuhu Göteborgi PK virgad pere-naised olid katnud rikkalikult peolaad. Oma avasõnas ütles Göteborgi PK esimees Elmar Aibast muu hulgas:

— Järjekorras kümnenad korra pärjuseks täna Göteborgi PK võidupüha paguluses ja süttab võidutule. See on vist ainuke võidutuli, mis sel aastal süüdatakse Rootsi pinnal. Võidupüha kokkutulekud Koitjärvel on alati olnud rahvarikkad. Tahame teha kõike selleks, et meie rahva võitlusvaim püsiks kustumata ning hoida kõrgel võidupüha traditsiooni seni, kuni Eesti pind on jälle vaba. Siis võib eesti rahvas kodumaal anda sellele traditsioonile uue sisu.

REE juhatus, RPR juhatus ja EPK Keskkujatuse esimees Olaf Muruki nimel tervitas koosviibijaid allakirjutatu, märkides oma sõnavõttus, et suviharja pühitsemine on eesti rahva iidne tava, mille "kristianiseerimiseks" oli katoliiklised XIII sajandi suunitud looms erilis püha — jaanipäeva pühitsemise kohas. Võiduka Võnnu lahingu mälestuseks on sellest saanud meie rahvuslik Võidupüha.

— Eesti rahval oma ajaloo on tulnud üle elada väga rasked aeg. Töödades, võideldes oma vabaduse eest ja võiduvõlja maistest, aga ka kaotusi kandes, kuid ikka jälle uuesti ühes ehtades on ta põlvest põlve edasi elanud. Üks sugu põlv teise järele. Koos rahvaga kodumaal, os rahva üle peab edasi kandma. Eestusele olemaolu on usaldatud meie kätesse, holame ja kasvatame seda tulevastele põlvkondadele. Meie ei saa kodu-eestlast aidata nende muredes, kuid meie saame olla nende moraalseks toeks sellega, et meie eestlusele selga ei pööra, vaid tugevasti liitume oma rahvuslike organisatsioonide ümber. Kui meie stin täna läidame

võidutule, siis sütitagu see ka meis endis eestluse leeki ja tiivustagu meid tööle oma kannatava kodumaa hüvanguks.

Kirjalikult tervitasid EPK Keskkujatuse abiesimees Osvald Viirsoo ja EPK Rootsi Esinduse esimees Rudolf Schmuul.

Tujuküllane koosviibimine jaras kohvilauas kuni varaste hommikutundideni. Võimsalt kõlasid eesti laulud, sest Kungla rahvas oli maha istunud sööma ja rõõmsu olema. Meeleolu ja tantsumuusika eest hooldis ins. Ants Pääbo Lundist oma suure pilliga.

Alfred Pöldma

Liidia Tuulse

JUULISUVITAJA

Kevad on konserveerinud lillad sirelikobarad ja kuldvihma ripatsid juulisse sisse. Jasminipõõsas on üleni nuppe teinud. On mida oodata. Ohk on kevadisel karge, aga päikesed jõud on suvine ja kütab soojaks nurgakese sirelikehi varjus juba hommikutunnil.

Perereoua on jällegi uuendanud värvi alamööbli ja üllatuseks on ta kasugit hankinud isegi puust sohva, mille ribid on paendikuid ja pehmed varasematest sivistest istumistest. On saanud harjumuseks juua hommikust kohvi sirel-nurgas koos varblastega. Need hüplevad rõõmsalt rohelisel murul maarjailled keskel ja julgendavad lendavad isegi lauale. Kohv lõhnab väljas hoopis teisi ja leib, mis on küpsetatud Ojasmaa igivana retsepti järgi, maisteb hästi nii suvitajatele kui varblastele. Nagu ilgal suvel nii pilub perereoua ka tänava ärikiaknast roosade pelargooniate vahelt, et kas suvitajatele ikka meeldib küllalt tema majas ja aias. Kõik on korras, kui suvitaja lepih ka vihma, jätse supeluse ja külma ulalusega. Vihmastel päevadel kõnnib ta kaugele mööda, alles ilmade paranedes lüheneb vahemaa ja ajame sõnake juttu.

Buss sõidab tühjalt linna, et tuua uusi suvitajaid. Iga pugerik ootab suvekülastajali, iga urtsik on küllaltki hea vastu võtma linlast.

Perereoua veereb õuele vett pumpama.

— Kuidas häärsed magasid?

— Oivaltselt. Palju paremini kui linmas.

Oige see oli. Duxvoodid ei anna head und linmas kellelegi eriti suvet. Pikad, laiad, liiga pehmed. Toad soojad ja kesküttust kuiv õhk. Siin võtab voodi vastu nagu ema sil, truult, kindlalt oma mõnusa sornbaga keskel ja merekohin kõrvides.

Perereoua silmad on vilkad mustade kulmude all, juuksed on halli kroonina püksepepruni nko õmber. Paksud ja kohevil. Juukseidim kuklas on tüme ja kuulub noorusse.

Proua pumpab pangit täis. Puhas ja proovitud vesi, ei saa ta jätta ülemata ka sel suvel. Õnnis prelli Claudelin viis siit ikka vett

RINNAHOIDAJAD LEHMADELE on hakanud valmistama Ameerika firma "The Franksville Specialty Co." Firma president, Mrs. Dorothy Rice ütles, et tänava lähed müügile umbes 5000 lehma-kasvatatavat suurte udaratega lehma-de jaoks, kes kipuvad udaratele astuma.

KOIGE TÄPSEMAD ennustajad on ühe ameerika ulikooli uurimistatistika järele spordiajakirjanikud ja ilmajaamade ennustajad. Koige vähem tabavad ennustuste-

USA kahtleb vene võimes

WASHINGTON (EPL) — USA vastuluure kahtleb N. Liidu maailmaruumi-tehnoloogilistes võimetes, seletas senaator William Proxmire ja nõudis N. Liidu-USA ühise ruumilennu edasilükkamist, mis on määratud 15. juulile.

Senaator on USA maailmaruumi-komisjoni esimees. Vastuluure esindaja on komisjoni ülekulami-sel avaldanud kahtlust, kas vene-lased saavad toime kahe ruumi-lennuga samaaegselt, mis on eel-dussuks kooslennu-projektile.

Nii USA kui N. Liidu astronautid tegid samal ajal teoreetilist "peaproovi" ühislennuks, mille jooksul ameerika ja vene satelliit-did maailmaruumis ühendatakse.

ga märki börsimaaklerid, igasugused selgelnägijad ja horoskoopidega ennustajad.

"LOBUS STREIK" puhkes hiljuti Pariisis: streikima hakkasid linna prostitueid. Nad nõuavad politseil mittevahelisekamist nende elukutsele, sotsiaalkindlustust, pensiooni, nagu seda saavad "kõik teised prantsuse emad", ja kol-buspoliitse kartoteekide hävitamist.

HOLJUK-SUSTEEMI kavatsevad ameeriklased kasutama hakata tulevikuennukite startimisele ja maandumisele. Põhimõtte on sama, mis rakendub juua käigusolevatel n.n. "õhupadja-sõidukitel", mis võivad samal ajal sõita vee ja maa kohal, kuna neid hoiab pinnast kõrgemal tugev õhuvoolus. Kat-seid tehakse Austraalias ja need toimuvad Austraalia lennuvää-lennukiga Jindivik, mis on selleks kohaldatud piloodita lendamiseks.

ASTMA- JA HEINANOHU väitvat rohusordi katsuvad praegu välja arendada Austraalia teadlased, kes seniste uurimistulemuste alusel ühel hiljutisel sümposioonil väitsid, et sellise rohusordi väljarendamine on reaalel. Miljo-nid inimesed maailmas kannata-vad rohu õitsemise ajal ränga nohu ja astmaatakkide all.

Kalev Pärnaste ja Anne Hõldberg Eskliltunast laulitati abielu Arta kirikus.

Jälle 99,95 protsenti

Nagu oodati võis, hääletati N. Liidu valimistel partei poolt esitatud kandidaatidele 99,95-protsent-dilts. Teisi kandidaate teatavasti ei lubata. Valijal on aga õigus kandidaati "mitte valida" mahak-rüpsutamise, märgib Reutersi Moskva-korrespondent.

Pärandas raamatukogu

NEW YORK (VES) — New Yorki Eesti Majas avati Erna Nuthi Mälestisraamatukogu, mis teadus-olevalt on paguluses esimese üksik-sikku annetuse kaudu loodud avaliku kasutamiseks määratud raamatukogu. Erna Nuthi testamendi täitja, abistamisorganisat-siooni Eesti Abi, poolt kujundatud raamatukogu anti pidulikult avat-litusega üle New Yorki Eesti Ha-ridusseltsile, mis hakkab raama-tul laenuatma mittetäielisel alusel.

Eesti Abi asjaajaja Erich Park (Priks) andis raamatukogu sa-mislopo tehniliselt ülevaate. Tegeli-kult on raamatukogu kujundamise töö teinud mitte ta ise, vaid tema poeg Tiidu, kellel selal alal on teadmised.

Haridusseltsi esimees Linold Milles võttis väärtusliku kingituse vastu tänusõnadega saatel pärast seda, kui oli traditsiooniliselt akti-na käärdega läbi lõigatud sinine lint, mis oli tõmmatud toas sehnast sei-na ulatava raamatukapi ette.

Raamatukogu avamist iseloo-mustas kui praegu kestvale Raa-matuaastale sümboliseerit akti Raamatuaasta peakomitee esi-mees Herbert Michelson.

Teadusemees ja noortesõber Rein Kleitsmani mälestuseks

Professor Kleitsmani pikk ja sirukas tööpääv jõudis lõpule 4. juulikuupäeval, mil ta valtselt ühiskondlike meiste elu tõlvajalt siirdus igavesse elu rahuriklik. Reinhold Kleitsmani kuuks nende Eesti iseseisvusega Tartu ülikooli arstiteaduskonna õppejõudude hulka, kus tema uurimusega on saavutatud rahvusvahelise tunnustuse, olles ühtlasi silmapaistvalt tegutsenud kultuuri- ja noorsootegelaseks.

Reinhold Kleitsman sündis 17. novembril 1892 Paide lähedal asuvas Aru-Uetola talus. Peale Paide linnakooli lõpetamise jätkas ta õppimist Tallinna Aleksandri gümnaasiumis, mille lõpetas 1912. Sama aasta sügisel astus ta Tartu ülikooli arstiteaduskonda, lõpetades selle väga lühikese ajaga aastal 1916. Üliõpilasena organiseerus ta Eesti Üliõpilaste Seltsi ridadesse. Peale ülikooli lõpetamise mobiliseeriti esimese maailmasõja ajal sõjaväkke. Eesti Vabadussõjast võttis ta osa vabatahtlikuna, olles Haapsalu sõjaväe sanatooriumi ja Viljandi sõjaväehaigla juhataja.

Vabanenud sõjaväetööstusest, asus Reinhold Kleitsman töötama suure inuuga Tartu ülikooli arstiteaduskonda, algul assistendina operatiivse kirurgia instituudis ja alates 1922 ülikooli naistekliinikus assistendina ja vanemassistendina. Peale doktori väitekirja eduka kaitsmise a. 1925 kinnitati ta günekoloogia ja sünnitusabi dotsendiks a. 1926 ja luges ülesandend arstiteaduskonnas alates järgmisest aastast. Aastal 1937 valis arstiteaduskond Reinhold Kleitsmani eakorraldajaks professoriks günekoloogia ja sünnitusabi õppetoolile, kuid vabariigi valitsus jätkas selle kinnitamata. Alles 1940 järgnes tullaarprofessoriks nimetamine. Olnud talvel 1940/41 naistehaiguste õppetooli juhataja, saadeti Kleitsman koos perekonnaga okupatsioonivõimude poolt Saaremaale, kus ta oli Kuressaare maakonnahaigla naistehaiguste ja sünnitusabi osakonna juhatajaks.

Tartu ülikooli aeg oli Reinhold Kleitsmanil vilgas teaduslik tegevus ja uurimise periood. Sagades õppereisid Euroopa ja Ameerikas suuremates arstiteaduskeskustes, nagu Viin, Berliin, Pariis, Stockholm ja teised, täiendasid teadmisi ja andis tugevate uutele uurimustele. Sel ajal järgi valmis üle 80 teadusliku töö. Eesti keele kõrvale ilmusid ta tööd saksa, prantsuse ja inglise keeles mitmesugustes teaduslikes ajakirjades, tutvustades ja kandes eesti günekoloogilise rahvusvahelise teaduste foorumile. Muuhulgas käis Kleitsmani poolt välja arendatud piastiline günekoloogiline operatsioonikann rahvusvahelises teaduslikus kirjanduses tema nime ja on sellisena põlvikuna sügisel 1941 Stockholmis koos perekonnaga, oli Reinhold Kleitsman algul teaduslikus stipendiaadiks. Peagi omandas ta Rootsi legitimeeritud arsti õigused ja tegutses mitmes kliinikus lugupidatud spetsialistina. Selle kõrvalt jätkas ta ka teaduslike artiklite kirjutamist. Oma kauaaegse elukaaslase Maria, sündinud Jürisson, kes samuti on arst, juhtivat kaasabil asutas ta uue ilusa kodu Stockholmis, kus valitseb eesti meel ja kus eesti raamat on aukohal.

Oma igapäevase töö kõrvalt on Reinhold Kleitsmanil jätkunud aega ja on olnud huvi aktiivselt ja juhtivalt olla tegutsenud paljudes eesti organisatsioonides, peamiselt noorsoo, kultuuri ja kiriku alal. Kodumaal oli ta kauemat aega Tartu Jaani koguduse nõukogu liige. Rootsis oli Kleitsman Stockholmis eesti gümnaasiumi kuratööri esimees, Eesti Äri keskjahutuse abiesimees ja hiljem esimees, Eesti Skautide Maleva Rootsis vanem, Eesti skautmaste-rite kogu Rootsi koondise esimees, Sihtasutus "Tulevik" esimees, Eesti teadusliku seltsi Rootsis juhatus liige ja peapiskop J.O. Lauri ajal EELK konsistooriumi aasur. Eriti südamekohedased

Prof. dr. med. ja skautmaster Reinhold Kleitsman.

olid tal eesti noored.

Reinhold Kleitsmani pikk ja viljakas tööpääv jõudis lõpule 4. juulikuupäeval, mil ta valtselt ühiskondlike meiste elu tõlvajalt siirdus igavesse elu rahuriklik. Meilt on lahkunud väsimatu töömees, sooja südamega oma rahvale andunud eestlane, alati abivalmis kaasik, mis ja veendumust kristlane. Kuid mälestus temast, tema elav eeskütu ja tema panus eesti teadusele ja oma rahvale, eriti eesti noortele, jäävad püsima läbi aegade.

Requiem aeternam dona tibi, Domine, et sit levis tibi terra Svecia.

Teodor Kõrmas

SKAUTLUSLEINAB

Hilisest õhtutunnist tuleb kurb leinateade – Eesti Skautlike Noorte Maleva Rootsis kauaaegne vanem prof. skm. Rein Kleitsman on lahkunud meie hulgast.

Malevavanemale ei antud saatuse poolt enam võimalust osa võtta eelseisvast eesti nooruse ülemaailmsest üritusest – Maailma-laagrist Metsakodus. Ometi teab skautlik pere, et ka halgevõidid enne raskele lõpupeetokonnale asumist oli ta süda ja mõtted ikka veel noorte juures.

Skautlikku noortetööd õppis ta lähemalt tundma laagriarstina esimeses eesti skautide/gaidide suurlaagrist Ömmerni järve kaldal 1949. Võiks kõnelda oelda, et just seal leidis suure kogemustega teadusemees ja tõsine rahvuslane skautide töö täpsemad eesmärgid ja sügava mõtte. Ühel hilisõhtusel lõkel võetakse ta vastu skautluse ridadesse ning suurlaagrist lahku ta juba au-hellakesena ja – hundanuna.

Skautluse suures mängus, kuhu ta oli nüüd teie leidnud, avastas Rein Kleitsman palju sügavat tööd, mis ühtus tema oma elufilosoofiaga. Siit alates pühendab ta suure osa oma ajast just skautlikule liikumisele. 1964. aastal ülen-datakse ta skautmaste-riks.

Kui ta aasta hiljem valitakse Eesti Skautmaste-rite Kogu Rootsi Koondise esimeheks ja ühtlasi ka skautide malevavanemaks, on eesti skautid Rootsis saanud endale suureks abiks mitmekülgsete huvidega teadliku kaastööliste ja sõbra. Hinnates väga kõrgelt selle noortetöö tähtsust paguluses, asetab ta skautluse mele rahvuslike tööleasannete eesotsa. "See on võimalik kõige positiivsem ja hinnatavam töö, mida me suudame emal kodumaast ära teha," lausub kadunud malevavanem 20 aastat tagasi eesti skautluse seniiori kohale asudes.

Silmas rööm meie noortest sidus teda kohe oma malevaga – ta leidis alati aega vilvida noorte kokkutulekutel – laagrites, aastakoolekute, kursustel. Alati rahulolev ja muhelev ilme tiivas niori ja julgustas juhte – mis oleks nagu

õelnud: hästi tehtud skaudid ja gaidid! Ja juhtumell, kui ta ei saanud isiklikult kohal olla, oia alati sääli tema tervitused – positiivsed, optimistlikud!

Kuid mitte üksnes sõbralikud sõnad vaid veel rohkem tegelik kaasaaitamine paljudel skautide ettevõtmistel oli ta kas algataja või esimeste hulgas. 1955. aastal kingib ta Skautide Malevale parima lipikonna auhinna – kujur E. Jõe-saare poolt valmistatud skulptuuri, mis innustas palju aastaid lipkon-dade tegevust üle Rootsi. Sihtasutus Tuleviku esimehena aitas ta otselt kaasa Veskijärve vabaõhu-piirkonna tööle, Metsakodu Uu-dismaa laagripirkonna muret-semisel oli ta üks esimestest osa-nikest.

Eesti Skautide Liit hindas skm. Rein Kleitsmani väärtuslikke tee-ned skautlusele 1960. aastal Tammetähis I järgu annetamisega. Kui tuleval nädalal koguneb Vaba Eesti Noortemalev Maail-malaagrisse Metsakodus, tunneb kogu laagripere sügavas tänu skautmaster Rein Kleitsmani vaimset juuresolekut ja saadab säält oma viimseid tervitused lah-kunud aatekaaslastele ja heale sõbrale: Puhka rahus!

Gustav Iives

Uusi Suomi: Koorikultuur õitseb Eestis

HELSINGI – "Virossa kukoo-taa kuorokultuuri!" – selle peal-kirja all avaldas "Uusi Suomi" 12. juunil artikli seoses nn. Helsingi-Päevaga. Helsingi-Päeva avamisel, mis toimus keskpäeval Sensaatorintori, esines nimelt Eesti riiklik akadeemiline meeskoor, lühidalt Ram.

Artiklis üeldakse, et "Eesti koorikultuur on ainulaadne maailmas. See on kogu rahva asi, sest laulupidudele saabuvad eest-lased suurte üksustena. Kui a. 1969 veedeti Eesti laulupidude 100-aas-tast juubelit, siis esines üle 30.000 laulja ja kuulajaid oli pool miljo-nit".

Edasi üeldakse:

– Praeguses Eestis on arvukalt mees-, nais-, sega- ja lastekoore. Isegi kooride juhtidel on oma se-gakoor. Kaks koori on puht elukut-selised: Tallinna raadio- ja tv-koor ja Eesti riiklik akadeemiline mees-koor. Viimane on külastanud va-rem kolm korda Soomet. Kaasas on olnud kõik kolm juhatajat. Prof. Gustav Ernesaks, koori asutaja, juhatab kontsertidel oma laule.

Gustav Ernesaks

Seekordse kontserdi peateoseks on Stravinski "Oedipus Rex". Seda juhatab kolmiku noorm, kapell-meister Olev Oja. "Oedipus Rex" on kuulunud koori kavva juba 10 aastat ja seda on esitanud ka koori välismaaraisidel, m.s. Itaalias ja Šveitsis. Olev Oja on prof. Erne-saksa õpilane nagu kolmasti juha-taja, kapellmeister Kuno Areng. Tema on ka Tallinna kammerkoori juhiks.

Akadeemiline meeskoor on an-nud üle 3500 kontserdi. Peale prof. Ernesaksa on koori asutamistast veel kuus lauljat kooris. Koori kava koosneb vanade klassikute ja tä-napäeva helioojate töodest. Vii-mastest löstab Ernesaks eriti esile eestlasest Veljo Tormist. Some he-loominguist on koor sageli esita-nud Sibeliuse, Madetoja, Kuula, Klami ja Pytkäse töid.

Eesti akadeemilise meeskoori (kui palgalise koori) vakantsed kohad kuulutatakse avalikult välja ja need täidetakse pärast põhja-liku proovimist. Järelekasv otus-tatakse juba sellekohases ette-valmistavas koolis. Siis valitakse välja 80 musikaalset poissi Rami A- ja B-kooridesse, kust siis poisid lähevad edasi Rami. Eesti riiklik filharmoonia-nimeline organisat-sioon hoolitseb koori majanduse eest.

Ka tütarlastel on oma koorid. Need esinevad m.s. koolinoorte laulupidudel – nüüd juba 26.000 lauljaga. Tuntumaid on Ellerhein-tütarlastekoore. See esindab Eestit kammerkooride festivalil 19. ja 20. juulil Tallinnas.

Prof. Ernesaks on koostanud Tallinna televisioonile 24-osalise kava "Ajaratas ringi käib", milles tutvustatakse Eesti kultuurile eri alal, peamiselt muusika, laule ja kooritraditsioone. (EPL/MR).

RA Kanadas

TORONTO (EPL) – Alles äsja-ellu kutsutud Raamatuaasta Ka-nada Komitee juhatus pidas pühap. 22. juunil oma esimese koosoleku, kus koostati lähem programm RA läbiviimiseks Kanadas. Samal koosolekul toimus ametite jaotam-ine juhatuses, kus esimehe abiks valiti K. Eermee, sekretäriks Ly Krabi, kassapidajaks Tarvo Toome ja ametita Hilmekes Erna Ti-gane, Arved Viiriald, Riina Reinik ja Endla Komi. Esimeheks on va-remvalituks A. Truuvvert.

Järgnevalt otsustati välja anda rinnamärk Raamatuaasta puhul, kus valgel ümaral pinnal on siniste tähtedega "Mina loen eesti ra-matut". Seda hakatakse massill-ist levitama noorte ja täisealiste hulgas. Vastavate kalkulaatoride kogumine märgi väljaandmiseks on juba käimas. Et eestikeelsete raamatute levitamist laiematesse hulkadesse viia, avaldatakse üle-skutseililise Seedriõru pidu-stusteks. Selle levitamise kestaks kogu Raamatuaasta kestel kõigil eestlastel kokkutulekul. Sa-maagegalt asus komitee juhatus seiskukohale, et noori tuleb maksi-maalsel hulgal rakendada raama-tupropaganda töösse, ennekõike

otsele raamatute levitamisele, mil-lega tehakse algust "Seedriõru" juubelpidustustel. Seda üritust juhatab esimees A. Truuvvert ja juhatusliikmed A. Viiriald ja Riina Reinik.

Eelseisval sügisel ja talvel on ette nähtud terve rida raama-tuaastalisi üritusi ja ettevõtmisi, milledest olgu märgitud suurem aktuse-taoline kokkutulek Toronto Eesti Majas, kus esineksid kirja-nikud, näitlejad ja muusikajääd. Samuti võeti päevakavasse lõbu-saalmeline õhtu pealkirja all "Raamat kutsub rahva peole", nagu see toimus 1935.a. Tallinnas eesti raamatu 400. juube lõpul.

Komitee ei kavatse Torontos enam raamatunäitust korraldada, kuna see osa on juba kaetud Kar-nevali ajal toimunud raamatunäi-tusega Eesti Keskarhiivil. Küll aitab Raamatuaasta Komitee kaasa 4. okt. Eesti Rahvusteater Kanadas poolt korraldatavale Aug. Mälgu 75. a. sünnipäeva tähistamise-le erilisel "eatrikirjanduse näituse korraldamisele Eatoni Auditoriumis. Komitee juhatus otsustas edasi kogu Raamatuaasta kestel korraldada Eesti Majas mitmesuguseid loenguid raamatu-teemadel.

Kanadas läks Eesti Raamatuaasta käiku suure hiline misega. Vastav komitee moodustati alles nüüd. Käikminekut märgistas aga suur raamatunäitus Eesti Majas "Karavan" raamides suure efektiiv-susega (ME-foto Kretsis).

Leinateated

Armast hõimlast
professor

**Reinhold
Kleitsman'i**

mälestavad
vaikses leinas

THERESE ja ARTHUR
SANDER

Oma armast viistlast
professor

**Reinhold
Kleitsman'i**

mälestab sügavalt leinates

EESTI ÜLIÕPILASTE
SELTS

Professor

**Reinhold
Kleitsman'i**

mälestab leinas

EESTIKOMITEE

Professor

**Reinhold
Kleitsman'i**

mälestavad leinas

HILDEGARD TÖNISSON
PEREKOND KAURI
PEREKOND PÖLDE

Lugupeetud esimees ja auko-
danik

professor, skautmaster

Rein Kleitsman

Mälestavad

SIHTASUTIS TULEVIK
VESKIJÄRVE

Unustamata sõpra

**Reinhold
Kleitsman'i**

leinavad

HELMi ja BERNHARD
MÄELO
OLEV MÄELO
MEEMO MÄELO
MARJA JAANIVALD

Oma kauaaegset
juhatuse liiget

Rein Kleitsman'i

mälestab leinas

EESTI TEADUSLIK
SELTS ROOTSIS

Meie armast Maleva vanemat, kauaaegset Eesti Skautmasterite
Kogu Rootsi Koondise esimeest

Skautmaster
prof. dr. med.

Reinhold Kleitsman'i

mälestavad

EESTI SKAUTLIKE NOORTE MALEVA ROOTSIS
EESTI SKAUTMASTERITE KOGU ROOTSI KOONDIS
EESTI GAIDERITE KOGU ROOTSI KOONDIS
EESTI SKAUTJUHTIDE KOGU ROOTSIS

Armast sugulast
ja hääd sõpra

**Hermann
Höbelaid'i**

mälestavad leinas

JAAN ELEND
AUGUST PAALBERG
EDUARD LAANEMETS

KIRIKUTEATRID

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi
kirik, Bråvallagat. 11, pühapäeval,
13. juulil kell 11 jumalat. Allan
Laur ja küllalisi. Lauuettekanded.
Kristuse surma mälestamine.
Teisip. 15. juulil kell 19 palve- ja
piiblitund.

STOCKHOLM: Norrmalmi Bap-
tisti kirik, Norrhläsg. 37, laup. 12.
juulil kell 16 jumalat. Baptist
Worlds Congressi puhul välisküla-
lisi. Jutl. K. Eaid, R. Vösu j.t. Lau-
lus Asta ja Peeter Kaups Toron-
tost.

GÖTEBORG: Parkgat. 11,
KFUM – jumalat. 13. juulil kell 11.
Kohalikud vennad. Piiblit. ja palve-
tund 12. juulil kell 15.

GÖTEBORG: Blå Band, Erik
Dahlbergsgat. 10, pühap. 13. juulil
kell 11 jumalat. V. Kubja.

NORRKÖPING: Betania,
Brådgat. 34, 12. juulil kell 17 pal-
vetund. K. Eaid heilulindil.

Täbarnaakeel, Kungsgat. 26, 13.
juulil kell 13 jumalat. Kohalikud
vennad.

GÖTEBORG: Smyrnas, Park-
gat. 1, jumalteenistused: 12. juulil
kell 18.30 piiblit ja palvetund. A.
Milder. 13. juulil kell 17 jutlus,
koori- ja sololaulu.

ALINGSÅS: KFUM, Östra Kyr-
kogat. 8 B, 13. juulil kell 11 jumal-
lat. S. Niholm ja H. Vilisaar.

Herodese hipodroom

JERUSALEM – Umbes 2000
aastat tagasi kinnings Herodese
poolt ehitatud hipodroom on avas-
tatud Jeeriko lähedal.

Arheoloog Edmud Netser ütles, ta
avastab selle aaukoha ühe õhufoto
järgi, kus olid märgatavad istmete
jäljed. Flavius Josephus, tuntud
juutide ajaloolane, nimetab seda
hipodroomi seoses Herodese sur-
maga, mil surev kuningas andis
käsu 300 juutiva juudi surmami-
seks, et kändlustada leina igas ma-
jas Juudamaal, millega siis kaud-
selt ka teda leinati.

Jumalaga, kallid
sõber!

**Hermann
Höbelaid**

KARLA ja VOLLI

Armast onupoega
ja sugulast

**Woldemar
Mettus'i**

Sünd. 24.9.1894
Kilingi-Nõmmel
Surn. 16.6.1975
Argentinas

mälestavad kurbuses

MARTHA NEMVALZ
poegadega

Kohalike elu

BORAS

Pensionäride väljasõit
Metsakodusse

Nagu juba varem avaldatud,
korraldab Borås Eesti Pensionä-
ride ühing väljasõidu Metsako-
dusse – skautliku nooruse
maailmalaagrisse – kolmapäeval,
23. juulil.

Buss väljub kolmapäeval kell
12.00 Södra-Torget'ilt, mitte kell 10,
nagu varem teatatud. Väljasõit
toimub eeskätt ühingu oma liik-
meskonnale. Kui bussis ruumi jat-
kub, siis on teretulnud ka mitte-
liikmed. Käesoleval korral võtab
aga väljasõidust liikmeid osa roh-
kel arvul, mistõttu bussis vabu
kohti enam ei ole. Lähema infor-
matsiooni saamiseks hehistada tel.
12 31 75 ja 12 83 52.

UPPSALA

Ühissõit Metsakodusse

Uppsala Eesti Seltsi ja U. E.
Skautlike Noorte Sõprade Seltsi
korraldusel toimub ühissõit abon-
bussiga Metsakodusse laup., 26.
juulil, tagasisõit ümber Vätterni
(Huskvarna – Gräna – Vadstena
– Motala – Askersund) pühapäe-
val, 27. juulil. Bussis on veel vabu
kohti. Hotelliruumi pärast on vaja-
lik ette registreerimine. Kaasasõi-
du soovist teatada hiljemalt 15.
juuliks K. Vahtrasele tel. 11 75 51.

NORRKÖPING

Huvireis Norrasse

Norrköpingi Eesti Pensionäride
Ühingu korraldab 6-päevallise huvirei-
si Norrasse. Reis algab esma-
späeval, 11. augustil, ja kulgeb
Norra kaunitel jõelide ja fjordide
alal Jotunheimeni ja Telemarki
vahelises piirkonnas ning lõpeb
Norra pealinna Oslo külastamise-
ga.

Reisitseltskonda võivad liituda
kõik sõidust huvitatud. Lähemad
andmed kuni 15. juulini saab ühin-
gu sekretär V. Avatareit, tel. 011/
16 44 81.

ESKILSTUNA

Väljasõit Maailmalaagrisse

Nagu juba Eesti Päevalehe
veergudel on olnud lugeda, sõide-
takse küllalispäevadel Maailma-
laager Metsakodusse mitmelt poolt
mitme bussiga. Nüüd on niimoodi
saadud korraldada, et üks põhja-
poolt tulevatest bussidest sõidab
Eskilstuna kaudu ja võtab sõitjad
peale. Samuti toob tagasi. Buss
läheb laupäeval, 26. juulil, tuleb
tagasi pühapäeval. Oõbida võib
tegeliselt hotellis, nii kuidas keegi
soovib. Lähemad teateid saab tele-
fonil 14 77 82 Kliver või 13 88 85
Selli.

STOCKHOLM

Tänuavaldus

Sõdamilik tänu organisatsiooni-
dele ja isikutele, kes mind minu 70.
a. sünnipäeval lahkelt meeles pi-
desid.

AGOPÄRTEL

Senaator

Algus lk. 1

mine. Tänapäeval, mil nende
vabadus on kaotatud, nendel
seisab ees hakkamatu heit-
lus."

Senaator Taft ütles, et kui
USA tunnustaks Balti riikide
annekteerimist, siis see oleks
tegu miljonite leedulaste, lät-
laste ja leedulaste huvide va-
stu. Need rahvad igatsevad
vabadust, mida meie peame
meie igapäevase elu endus-
mäistatavaks koostisosaks.

"Annekteerimist tunnusta-
da, või isegi loobuda meie
mittetunnustamise printsi-
pist vabade rahvaste N. Vene
pooli vallutamise küsimuses
oleks N. Vene survepoliitika
tegelik heakskiitmine," ütles
senaator Taft. "See annaks N.
Venale vabad kõed sellise po-
liitika jätkamiseks ilma ta-
gasivõtte kartuseta."

Televisioniprogramm

TV Lõrdag

12.00-13.30 ca Friidrott: Europacupen, semifinaalavastavõitlused. Kommentaatorid: Bo Hansson ja Jan Lorentzon. Suomekielisele ohjelmale: Finskpråkiga program.

17.30 Lasten TV: Kuperleikka. Väri. Barnprogram: Kullerbyttä. Färg. Kullerbyttän vännar har fått ett brev. Textat på svenska.

17.40 Naalataimata. Väri. Taide-maalari Veikko Vionoja (65) on suomalaisen maalaismaiseman ja elämäntilanteen uskollinen kuvaaja. Landskapsbilden. Färg. Konstnären Veikko Vionoja är en trogen skildrare av den finländska landsorts- och livsmiljön.

18.10 Tunturilla tervetset ja mummimäts kans. Väri. Hälsningar från fjällen. Färg. Vesa Mäkelä reciterar dikter av Tauno Lukkariinen. Textat på svenska.

18.20 Meddelanden.

18.25 Helgmalts från Borgviks kyrka i Värmland. Färg. Aktuellteledaktionen sammanfattar. Textat.

19.00 TV-nytt och väder.

19.05 Sverige rätt upp och ner. Färg. 2. Med metspö och leriga stövlar vid en strand i Ramsesle. Programled. Lasse Ekholm.

19.30 Från 90-talets mitt. Gardar Sahlgren läser SF-journalen berättar om större och mindre händelser senhösten 35 och vintern 36. Speaker Gardar Sahlgren. Knut Martin. Nils Jerning och Gunnar Skoglund.

19.35 Sverige rätt upp och ner. Färg. På Hallstaberget i Sollefteå med auktion för Radiohjälpen, musik och sång. Lokala förmågor, Anna Sundqvist, Martin Ljung och Ernie Englund m fl samt Nisse Hanséns ork. Vårdpar: Karin Falck och Lennart Swahn.

21.00 Aktuell och väder.

21.30 TV-nytt.

21.35 Dave Allen på stubben. Färg.

22.20-23.00 ca Sång från hela världen i Kungsträdgården. Färg. Korparad från baptisternas världskonferens. Programled. Kjell Lönnä.

TELEVISION 2

18.25 TV-nytt och väder.

18.30 Musikscen: Vi bygger musik. Färg. Fyra byggjobbare håller en anordnad musiklek.

19.00 Djur är olika. Färg. Vill strandskutan få lag i föda, användas näbben som mejel, hammare, sax, pincett eller stjärnmär. 5. Specialisten.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Färliga kyssar, fransk långfilm från 1972. Färg. En kärlekshistoria mellan en ung psykiater och hans kvinnliga patient där båda är oförmodiga att förstå varandra.

21.20 Anslagsstavlarna med värt att veta. Färg.

21.30 Sommarhöjet på Skansen med Håkan Sterner, Ann-Louise Hansson, Glenmarck och gästtjänster. Färg.

22.30 TV-nytt och väder.

22.35-23.40 Dick Cavett intervjuar sångaren och pianisten Ray Charles. Färg.

TV Söndag

15.30-17.15 ca Billy Graham på Skansen. Färg. Stormöte vid avslutningen av baptisternas världskonferens. Före gudstjänsten presenteras frågor och människor i denna konferens.

18.10 Arvingarna. Färg. 11. Det knakar i fogarna. Stark spänning inom det Hammondska företaget. Dessutom kommer Bill Riley med ett förslag som kan äventyra hela aktieprojektet.

19.00 TV-nytt och väder.

19.05 Min natur. Färg. Vad sägs om den här naturskånen eller den här rottelvävaren? Staffan Ullström berättar för KAS Sjöblom.

19.30 En färdledare död. Färg. Handlingen försiggår i Alperna, dels i sportorten Chamoniex, och dels

uppe i fjällen. Huvudpersonen är en färdledare som under en utflykt förlorar sin kamrat.

21.00 Aktuell och väder.

21.30 TV-nytt.

21.35 Familjealbum: Familjen Alzeus-Lindgren i Stockholm. Färg. Neil Goldstein och Björn Kullander har tillsammans med dem gått igenom deras fotoalbum.

22.05-22.15 Vi vill hem, ers nådd! Färg. Hallé-orkestern spelar sista satsen ur Haydns Symfoni nr 45 även kallad Avskedssymfonia. Dir. James Loughran.

TELEVISION 2

15.00-17.15 ca Friidrott: Europacupen. Färg. Andra dagen av herrarnas semifinalavastavõitlused på Crystal Palace i London. Kommentaator: Bo Hansson och Jan Lorentzon.

18.25 TV-nytt och väder.

18.30 Den omöjliga trädgården. Färg. Engelsk äventyrsserie. Handlingen utspelas kring sekelskiftet och huvudpersonen är Mary Lennox, en rik och bortskämd förfärlis flicka. 3. Dörren till trädgården.

19.00 Tennis med Janne. Färg. Tennisserie med Janne Lundquist, tennisjunioren Nina Bohm och Lasse Åberg.

19.30 Rapport med väder.

19.30 Engmans gäster. Gary Engman intervjuar Nisse Ahlroth.

20.30 Sportspeglar.

21.00 Musikscen: Musik på Kalmars teater. Färg. Ett dixieband, en sologitarist, en ungdomsörk. Programmet presenteras av Kalmars flickan Anna-Carin Hjelm.

21.35 Orson Welles bästa. Färg. Två berättelser om engelska thrillerromaner: Matchboll för livet av Bruce Greene och Tratten av A. Conan Doyle.

22.25-22.30 TV-nytt och väder.

TV Måndag

19.00 TV-nytt, väder.

19.05 Meddelanden.

19.10 Sommarkonsert från Cirkus i Stockholm med SR:s Symfoniorkester och pianisten Staffan Scheja. Färg. Dir. David Zimman. Rossini: Uvertyr till Wilhelm Tell. Rachmaninov: Pianokonsert nr 2, c-moll.

20.00 "Gula expeditionen". Den franska expeditionen gruppen Haardt-Audouin-Dubreuil gjorde under åren 1931-32 en omfattande blexpedition på 30 000 kilometer, från Beirut genom det vildiga Centralasien till Peking och åter till Frankrike över Indokina, Siam, Indien och Persien.

21.00 Aktuell, väder.

21.30 TV-nytt.

21.35-22.45 Väsken eller förlig tjänst. Färg. Färg. Manus och regi: Giorgio Pelloni. I rollerna: Paolo Turco och Giovannella Guffis.

TELEVISION 2

18.25 TV-nytt, väder.

18.30 Följ med Pella och Sampo till Viltugla gård. Färg.

18.50 Barbapapa. Färg.

19.00 Strandhugg - om bl a båtsport, fiske och simning. Färg.

19.30 Rapport med väder.

19.30 Hans hemliga fru - amerikansk långfilm från 1937. Regi: George Stevens.

I rollerna: Ginger Rogers, James Stewart, James Ellison, Beulah Bondi, Charles Coburn.

21.30 Det här är baptism. Färg. Per-Årne Axelsson har samlat några svenska baptister för att samtala om deras tro.

22.10-22.15 TV-nytt, väder.

TV Tisdag

18.25 Meddelanden.

19.00 TV-nytt, väder.

19.05 Smugglarna på Thensen - serie i samarbete med TV 1, BEC och Südwestfunk, Baden Baden. Färg.

19.30 Ronnie Lane's Slim Chance. Färg. Den första av två konserter som spelades in i Örebro.

20.00 Sverige rätt upp och ner - Hamnen i Öregrund. Färg. Vårdpar: Karin Falck och Lennart Swahn.

21.00 Aktuell, väder.

21.30 TV-nytt.

21.35-22.15 Gestapos klor. Fransk långfilm från 1930. Regi: Henri Decoin.

I rollerna: Francoise Arnoul, Horst Frank, Harold Kay, Francois Guerin, Bernard La Jarrige, Jacques Fabbri, Francoise Spira, Anne Torrietti.

TELEVISION 2

18.25 TV-nytt, väder.

18.30 Följ med Pella och Sampo till Viltugla gård. Färg.

18.50 Barbapapa. Färg.

19.00 Hem till gården - om en lantbrukarfamilj på en gård i norra England. Färg.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Barndomstid - engelsk serie. Färg.

Bonzos stora dag av H E Bates. Medverk: Julian Wedgery, Jennifer Canchock, Nicholas Callas, Marice O'Connell, Barbara Hickmott, hunden Toddy.

20.55 Anslagsstavlarna. Färg.

21.00 Vildmark i norr. Färg. 3. Indianer högt i norr. Norr om polcirkeln i Yukon-Territoriet i Kanada, bor i den isolerade indianbyn Old Crow. Vildrensjägarna.

21.30 Sommarkväll med programvärden Gunilla Marcus och hennes gäster. Färg.

22.15 TV-nytt, väder.

22.20-23.10 En värld i krig - engelsk serie om andra världskriget. Färg. 6. Slaget om Atlanten.

TV Onsdag

19.00 TV-nytt, väder.

19.05 Meddelanden.

19.10 Helan och Halvan.

19.30 John Bauer. Färg. John Bauer blev genom sina illustrationer till Bland tomtar och troll en av våra mest folkära konstnärer. Hans liv porträtteras här av landsantikvarie Gunnar Lindqvist.

20.10 Insekter - om gräshoppor, syr-sor och värtbitare. Färg.

21.00 Aktuell, väder.

21.30 TV-nytt.

21.35-22.15 Larm över prärien - amerikansk långfilm från 1940. Regi: John Ford.

I rollerna: John Wayne, Joanne Dru, John Agar, Ben Johnson, Harry Carey Jr., Victor McLaglen, Mildred Natwick, George O'Brien, Arthur Shields, Chief Big Tree.

TELEVISION 2

18.25 TV-nytt, väder.

18.30 Följ med Pella och Sampo till Viltugla gård. Färg.

18.50 Barbapapa. Färg.

19.00 Hem till gården. Färg.

19.30 Rapport med väder.

20.00 En optimistisk tragedi - pjäs av Visnevskij. Färg. Östtysk teater med Renate Richter, Bruno Carstens, Hilmar Thate, Günter Naumann, Rolf Ludwig, Herman Hiesgen, Stefan Lisewski, Fritz Weller. Regi: Manfred Werkworth.

22.35 TV-nytt, väder.

22.40-23.20 Mozart i dur och skur - respektfullt möte med musikanter bakom det s k Amadeus-ljudet, den berättelse Amadeuskvartetten. Färg.

TV Torsdag

18.25 Meddelanden.

19.00 TV-nytt, väder.

19.05 Rymden för människor. Färg. Internationellt reportage apropå det rysk-amerikanska rymdmötet. Programledare: Bengt Feldreich.

20.20 Jägaren - tjekisk tecknad kortfilm. Färg.

20.30 Sverige rätt upp och ner - frågesport på temat Sverige från Hamnen i Öregrund. Färg. Programledare: Karin Falck och Lennart Swahn.

21.00 Aktuell, väder.

21.30 TV-nytt.

21.35-22.10 Mästaren och Margareta. Färg. Jugoslavisk-mästarens långfilm från 1972.

I rollerna: Ugo Tognazzi, Mimsy Farmer, Alain Cuny, Bata Zivojinovic, Ljuba Tadic, Pavle Vujisic.

TELEVISION 2

18.25 TV-nytt, väder.

18.30 Följ med Pella och Sampo till Viltugla gård. Färg.

18.50 Barbapapa. Färg.

19.00 Hem till gården. Färg.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Bombföretärarna. Färg. I det här engelska reportaget skildras hur de soldater, som har den svåra uppgiften att beslagta bomber, utbildas i sitt krävande hantverk, risken de löper och hur de själva ser på sitt jobb.

20.50 i folkviset. Färg. Ulf Andersson, flöjt, solist i "Ann-Christines visor och "Nybyggargård". Dessutom medverkar Janne Schaffer, gitarr, Sture Nordin, bas, Ola Brunckert, trummor, och Berndt Egerblom, piano.

21.00 MASH. Färg. Amerikansk farskomedi. 6. "Veckans affär?". I rollerna: Alan Alda, Wayne Rogers, McLean Stevenson, Loretta Swit, Larry Linville, Gary Burghoff, Jamie Farr, William Christopher, Dennis Troy, Sheila Lauritsen m fl.

21.30 Sommarkväll med programvärden Per-Gunnar Ewander och hans gäster. Färg.

22.15 TV-nytt, väder.

22.20-23.20 "Tiden är på sångarens sida - emot stridsvagnarna". Färg. En grekisk-lysk inspelning av Mikis Theodorakis första folkkonsert i hemlandet Grekland efter juktans fall.

TV Fredag

18.25 Meddelanden.

19.00 TV-nytt, väder.

19.05 Mysteriet med det graverade

Uus Kanada eestlaste Kesknõukogu

TORONTO (EPL) - Kanada Eesti Kesknõukogusse pääsesid nõudumud valimistel, kus ära anti 2099 häält, järgmised kandidaadid:

Udo Petersoo (sai 1670 häält), Martin Puhvel (1398), Laas Leivat (1363), Arved Viirald (1337), Eneer Taul (1326), Hans Lupp (1257), Kaiju Jõgi (1214), Enn Killaaspe (1188), Avo Kittask (1183), Enn Salurand (1160), Jüri Kahar (1147), Johannes Pahalpil (1134), Walter Pent (1133), Antoni Truuvet (1103), Gunnar Mitt (1086), Joh. Saarnit (1009), Julie Herma (997), Erik Altoosaat (991), Edgar Heinsoo (990) Tõnis Nõmmik (983), August Jurs (957), A.I. Nippak (950), Valdu Lillakas (929), Aksel Salumets (896), Peeter Möldre (871), Au-hust Kala (824), Peeter Aljas (815), Inga Toomes (806), Tõnu Järve (805), Elmar-Saage (802), Tarvo Toomes (778), Artur Kalgas (770), Valdek Ralend - 763, Endel Tigane - 749, Ülo Jürima (739), Harald Teder (739), Sulev Kallas (708), Leonhard Kahro (678), Raffi Moks (672), Sven Ehvert (669), Ivar Laurimaa (668), Endel Lindaja (647) ja Harald Mandel (635).

Kuna Kesknõukogu valitavate liikmete arv on 45, siis jäid ülesseatud kandidaatidest liikme kandidaatideks: Rudolf Selimets (593), Rein Piroja (773), Lembit Pihlberg (563), Vactor Rein (438), Voldemar Tõning (414), Voldemar Madissoo (357) ja Leo Koobas (313).

Uus Kesknõukogu koosseis tuleb oma esimeseks koosolekuks kokku sügisel.

vapnet. Färg.

I rollerna: Francoise Christophe och Michel Creton.

19.30 Sverige rätt upp och ner. Färg. Torbjörn Wilén sommarsamtalar med folk i Roslagen.

20.00 Experiment - engelsk kortfilm om människans dröm att kunna flyga. Färg.

20.10 Arvingarna. Färg. 12. En fadäs. I rollerna: Jean Anderson, Patrick O'Connell, Richard Easton, Robin Chadwick, Jennifer Wilson, Hilary Tindall, Gabrielle Drake, Derek Benfield, Murray Hayne, Margaret Ashcroft.

21.00 Aktuell, väder.

21.30 TV-nytt.

21.35-22.25 Cirkus på schemat. Färg. Den statliga cirkuskolan i Moskva är den enda i världen som kombinerar normalskoleundervisning med cirkusträning.

21.30 TV-nytt, väder.

18.30 Följ med Pella och Sampo till Viltugla gård. Färg.

18.50 Barbapapa. Färg.

19.00 Charlie Chaplin. Chaplin som sjöman från 1915.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Sommarkväll med programvärden Lars Boberg och hans gäster. Färg.

21.00 Miljonär i mutor - den fantastiska historien om poliskorruption i Hongkong. Färg.

I en öppenjärgigt intervju berättar en f d brittisk polisofficer om hur han under 18 års tjänst vid Hongkongpolisen tjänade 5 miljoner kronor i mutor.

21.50 Bra som gått: Hatten med Siw Malmkvist, Lasse Lönn Dahl, Charlie Norman m fl. Från 1963.

22.45-22.50 TV-nytt, väder.

EESTI MAJA WALLING. 34-I
Perealine: 21 81 34
Majavanem: 11 47 77

EESTI MAJA KOGUSUVE AVATUD

Möödunud suvel õnnestus kokuvõttevusel väga hästi. Nii Stockholmist eesti õhikund kui ka arvurõhked küllalised muudat maalimast hindasid väga võimalust kohata hubaselt Eesti Majas.

Käesolevat suvel on ka Eesti Maja ükskord avatud. Elnelaud tegutseb küll pisut kitsamalt piirides, aga koostamiseks ja maja vaatamiseks on seltskondlikud ruumid avatud.

Elnelaud on võimalik saada kohvi, võileibu, pirukaid, küpsiseid ja ka mõnda kergetat sojatoitu. Kuni septembrini, mil Eesti Maja hakkab jälle täie hooga tegutsema, on suvekõhvik avatud järgmistel aegadel: esmaspäevast kuni neljapäevani kell 11-18 ja reedeti kell 11-17. Laupäeviti ja pühapäeviti on elnelaud ja seltskondlikud ruumid suletud.

Kauegate ja lähedastele külastele ütime südamest tere tulemast!

Eesti Maja telefonid on, kui on soovi meiega ühendusse astuda: 08-21 81 34 (kõõk) ja 08/11 47 77 (kontor).

Pääsesid läände

Kodumaa okupatsioonivõimude loal külastas Rootsis sugulast Üle Rismäe. Venna matusel oli Salme Vilhelmine Urbel.

Kanadas viibis isa juures Heidi Kõrm ja õe juures Liili Leontine Seim. Ameerikask külastas põega Valdemar Põldmäe, õde Salma Krüger ja sugulast Selma Kreek ja Eva Kivimäe. Inglismaal olid õe juures Jaak ja Lydia Kerem, Lääne-Saksamaal tütre juures Elna-veta Punno ning õe juures Manfred Asson.